БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 164 (13480)
1971 оной июлиин 14, среда

Сэн 2 мүнгэн

ЭХИЛХЭҺЭЭ ЭМХИТЭЙГЭЭР

Үдын модо урадхуулгын конторын электромеханическа цехэй хүдэлмэришэд «Забайкаллес» комбинадай леспромхозуудта, лесокомбинадуудта электродвигательнүүдые заһабарилжа үгэдэг, зайн галай утаһа татадаг болоһоор үнинэй юм.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон тус цехэй коллектив оронойбүхы ажалшадтай хамта һайн шанартай продукци гаргаша багатайгаар бүтээхын түлөө мүрысөөндэ оролсоод, эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр ажаллажа байна. Цехэй хүдэлмэришэд шэнэ табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилэн, ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, эршэ хүсэтэйгөөр ажалладаг болоо. Үйлэдбэридөө шэнэ онол арга нэбтэрүүлнэ, оньһото техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана. Тэрэнэй ашаар байгша оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб 130 процент дүүргэбэ. Тэдэнэр хахад жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 39 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилөө.

Табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн Москва, Ленинградай ажалшадай һайн һайхан үүсхэлые дэмжэһэн энэ коллектив 1971 онойнгоо түсэб болзорһоонь урид — декабриин 5-да дүүргэхэ гэжэ шиидэө. Тиихэдээ жэлэй даабариһаа гадуур 50 мянган түхэригэй продукци худалдаха гэһэн уялга абанхай.

Мүнөө үедэ энэ цехэй хүдэлмэришэд августын һарын түсэбөөр ажаллажа байна. Тэдэнэр жэлэй эхинһээ хойшо 15 электродвигатель заһабарилаа, мүн 10 километр зайда зайн галай утаһа татаа.

Цехэй электригүүд, хабсаргагшад Анатолий Петров, Владимир Базаров, Николай Бессонов, Алексей Триков гэгшэд эршэмтэйгээр ажаллажа, халаанайнгаа даалгабари холо үлүүлэн дүүргэнэд.

Д. АЮШЕЕВ.

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДОРЮУН АЛХАМ

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ

1971 оной түрүүшын хахадта мал ажалай продукци абаха, гүрэндэ худалдаха талаар республикын аймагуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд тухай

1971 оной түрүүшын хахадта мал ажалай продукци абаха, гүрэндэ худалдаха талаар республикын аймагуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет иигэжэ **тогтообо:**

Жэлэй түрүүшын хахад соо гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 116 процент, һү — 121, үндэгэ — 219 процент дүүргэжэ, үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, эбэртэ бодо малай, гахайн ба шубуудай тоо толгой олошоруулжа, гүрэндэ мяха худалдалгаяа 18 процентээр, һү — 8, үндэгэ — 146 процентээр дээшэлүүлһэн **Кабанскын аймагта** КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын улаан туг 1000 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулха.

Жэлэй түрүүшын хахад соо гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 118 процент, һү — 130, нооһо — 123, үндэгэ — 143 процент дүүргэжэ, нёдондой энэ үеынхитэй сасуулхада, мяха, һү, үндэгэ абалгые, мүн худалдалгые дээшэлүүлһэн, адууһа малай тоо толгой олошоруулһан **Хяагтын аймагта** 700 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан барюулха.

Байгша оной түрүүшын хахадта гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 121 процент, һү — 119, нооһо — 131, үндэгэ — 147 процент дүүргэжэ, бүхы түрэлэй адууһа малай тоо толгой олошоруулһан, мал ажалай продукци абалгые дээшэлүүлһэн **Улаан-Үдын аймагта** гурбадахи мүнгэн шан барюулха.

Мал ажалай продукци абаха, гүрэндэ худалдаха талаар Мухар-Шэбэрэй, Хоринн, Хурамхаанай аймагуудай ажахынууд һайнаар ажаллаа гэжэ тэмдэглэхэ.

ХОНИДОО ХАЙШАЛЖА ДҮҮРГЭЭБДИ

Манай ажахыда хонидой нооһо хаһа сагтань һайн шанартайгаар хайшалжа абаха гээшэ нилээд харюусалгатай, тон шухала хүдэлмэри гэжэ тоологдодог. Юуб гэхэдэ, колхозой бүхы һалбаринуудһаа абтадаг олзо доходой хахадһаа ехэниинь нооһо худалдалгаһаа оруулагдана ха юм.

Тиимэһээ колхозой правлени, партком хонидойнгоо нооһо богони болзорто, һайнаар хайшалжа абахын тула эртээнһээ бүхы юумэеэ бэлдэдэг, энээнээ хайшан гээд эмхидхээ һаа, урагшатайгаар ябуулагдахаб гэжэ бодомжолдог гээшэ.

Энээнэй ашаар ажахыдамнай жэлһээ жэлдэ хонидой нооһо хайшалалга яһала эмхитэйгээр эхилээд, богони болзорто дүүргэгдэдэг байна.

Байгша ондошье колхознай бүхы 26 мянган хонин һүрэгэйнгөө нооһые хүдэлмэриин 14 үдэр соо хайшалжа дүүргэбэ. Хайшалалгын гурбан пунктда хамта 50 оньһон хайша хүдэлгэгдөө. Тиихэдээ нэгэшье хайшые минута, часшье миин байлгахагүйн тула хүдэлжэ шадахаар лэ хүнүүдые табяабди. Гол түлэб олон жэлдэ хонидой нооһо хайшалжа үзэһэн, шадабаритай болоһон хонишод, механизаторнууд, арбадахи класс дүүргэһэн хүбүүд, басагад хайшалагшадаар хүдэлөө. Тэдэнэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэжэ, илажа гарагшадые һайнаар урмашуулха түлөөһэнэй гурим, шангууд тогтоогдоһон байгаа.

Эдэ бүгэдын ашаар пункт бүхэндэ хонидые уянгүй түргэнөөр хайшалха арга, дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, олонхи хайшалагшад бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлбэ. Жэшээлхэдэ, залуу хайшалагша Яков Бадмаев хүдэлмэриин 14 үдэр соо 975 хонидой нооһо эрхим шанартайгаар хайшалжа абаад, үнэтэ бэлэг — велосипед дээр шагнагдаа. Богони болзорто олон хонидой нооһо хайшалһан гушаад түрүүшүүлдэ үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаба.

Бүхы хонишодоймнай оролдосотойгоор хүдэлжэ, үбэлэй хүйтэнэй бэрхэшээлые эрхимээр дабаһанайнь ашаар хонин һүрэгнай хүсэ шадал һайнтай ондо ороо, нооһоншье ехэ абтаа. Байгша ондо колхоз түсэбэйнгөө ёһоор хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,3 килограмм нооһо хайшалха аад, мүнөө даб дээрэ тоолоходомнай, хонин бүриһөө 3,7 килограмм нооһон хайшалагдаад байна. Тиигэжэ гүрэндэ 991 центнер нооһо худалдаха түсэбтэй байһан һаа, 1000 һайса гаран центнер нооһо Баргажанай аймагай бэлэдхэлэй пунктда тушаагаабди.

Олонхи хонишоднай нооһо абаха түсэб, уялгаяа холо үлүүлэн дүүргээ. Тусхайлбал, бэрхэ хонишон Буянта Гармаев түлгэ хонидой тус бүриһөө 3,2 килограмм нооһо хайшалха түсэбтэй аад, аяар 3,9 килограмм нооһо абаад байна. Иимэ жэшээнүүдые дурдаха болоо һаа олон.

«Сагаан алта» ехээр хуряажа, гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй ашаар энэ жэлдэ колхознай ашаг олзо элбэгээр оруулжа, экономикоёо нилээд бэхижүүлхэ аргатай болобо.

Б. РИНЧИНОВ,
Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Электромашина» заводой строгальщик Меркурий Тимофеев. Һайн шанартай продукци хэдэг, ажалдаа үндэр бүтээсэ туйладаг хүдэлмэришэн. М. Тимофеев Ажалай Улаан Тугай орденоор һая шагнагдаба.

Табан жэлэйнгээ даалгабарита түсэбые нүхэр Тимофеев 4 жэл хахад соо дүүргэхэ уялга абанхай. Мүнөө тэрэ үдэрэйнгөө нормо 130—135 процент дүүргэнэ.

А. ШУЛУНОВОЙ фото.



БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР В. А. ПЕРЕВАЛОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын хүдөө ажахын органуудта олон жэл оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө, мүн түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой главна бухгалтер нүхэр **Перевалов** Владимир Андреевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1971 оной июлиин 13.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР И. В. ФЕСЕННЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Олон жэл соо оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь, залуу хүдэлмэришэдые ажалай түрүү аргада һайнаар һургаһанайнь түлөө, мүн түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, «Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй 4-дэхи филиалай слесарь нүхэр **Фесенко** Иван Васильевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1971 оной июлиин 12.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ түрүү арга, хамаг техникэ хэрэглэхэ

ХҮСЭЛ БИИ, ХҮСЭН ХҮРЭХЭ ГҮ?

Үбһэ хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгэ республикын эрхэ байдалда ехэл харюусалгатай, шухала хүдэлмэриин нэгэн болоно. Энэ ажал ...өөр эмхидхэжэ, эршэмтэйгээр ...улбал, үбһэ тэжээл ехээр абта..., нийтын адууһа мал һайнаар ...о орохо, мяха, һүн элбэгээр ...ха гэжэ колхоз, совхозуудай ...шад гүйсэд мэдэрнэ. Малайн ...эдихэ үбһэ тэжээл бардам хү...өөр бэлэдхэжэ, үбэлэй янгина... хүйтэндэ, хабарай хагсууда ...ууһа малаа гээлтэ хоролтодо ...улхагүйн арга боломжо мүнөөн... бэдэрхэ хэрэгтэй болоно ...ну.

...һалхан манай шалгалтын бри... Загарайн аймагай ажахы...даар ябажа, үбһэндэ хүдэлхэ ...шина, техникын хэр заһабари...дажа, сенаж, үбһэнэй гурил хэр ...дхэгдэжэ байһаниие шалга...

XXI партсъездын нэрэмжэтэ ...хозой главна агроном нүхэр ...езкинтой уулзажа, дээрэ дур...даһан асуудалнуудые элирүүл...ын тула отделени, бригаданууд...ар ябажа хараһан, хүдэлмэри...дтэйнь хөөрэлдэһэн байнабди.

— Энэ жэлдэ манай колхоз 2400 ...тар сабшалан дээрэһээ хамта ...600 центнер үбһэ хуряажа аба... түсэбтэйбди. Энэ халуун хаһа... 20 гаран трактор, 15 морин ко...лка, тракторай 16 косилка, үбһэ ...охо 3 оньһон түхеэрэлгэ хү...хэ байна. Бүхы машина техни...э заһабарилжа бэлэн болгоод, ...саалда табяа һэмди, — гэжэ ...э хөөрэнэ.

...ньһон техникын заһабари шал...бди. МТМ-гэй хашаа соо оро...до, главна агроном нүхэр Берез...ной хэлээшэ «үнөөхи түгэс бэ...н болоһон» техникэнь хайша хэ...г хаягдашанхай, хура бороодо ...аан жэбэ жонхо болошонхой ...бэ. Эдэ машина, техникыень ...рахадаа, эдэниие һаяар үбһэндэ ...хоёо байһан зон гэжэ хэлэхэнь ...хэтэй байба.

XXI партсъездын нэрэмжэтэ ...лхоз июлиин 15-да үбһэндэ жэг...рэн орохоор хараалаашье һаа, ...үнөө хүрэтэр косилка, тармуур ...хэ мэтэ техникээ бүринь ээтэй ...гожо үрдеэгүй. Эдэ дутагдал...уудые усадхажа, тэжээл бэлэд...л дээрээ шиидэжэ хүдэлтэрнь ...үшөө хэдэн үдэр гээгдэхэ байна.

Колхозой бригадануудта энэ шу...хала кампаниие яажа эмхитэй ...һайнаар ябуулха тухай суглаан үн...гэгдөөгүй, үбһэ хуряалга дэ...э дэлгэрхэ социалис мүрысөөнэй ...римтай, ажалай түлөөһэнтэй ...үнүүдынь танилсаагүй байһаар. ...нэ ажахы 250 тонно сенаж да...аха, үбһэнэй 70 тонно витамин...й гурил бэлэдхэхэ юм. Колхозой ...дахи бригадын оршодог Нарин ...нхон ошожо, үбһэнэй гурил гар...ха агрегат харабабди. Энэ тэ...л гаргаха техникэдэ гар хүр...дөөгүй, хэзээ нэгэтэ хаягдашаһан зандаа хэбтэбэ. Нүхэр Димо...вой хүтэлбэрилдэг лугомелиора...тивна бригада сенаж даралганда ...раха байгаа. Теэд мүнөө боло...тор траншейнь малтагдаадүй. Хү...тэлбэрилэгшэдэйнь ажалдаа хой...рогоор хандаһан дээрэһээ энэ шухала хэрэг удаан саг соо унжагайржа байна.

Эдэнэй хүршэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Даржаа Цыремпилович Цыбикжаповтай уулзажа, ажалайнь ябаса тухай хөөрэлдэбэбди.

— Байгша ондо манай колхоз бүхы 1500 гектар сабшалангһаа, тэрэ тоодо 830 гектар уһалагдадаг газарһаа 13.000 центнер үбһэ хуряажа абаха түсэбтэйбди. Үбһэндэ хэрэглэгдэхэ техникэ, зэр зэмсэг заһабарилжа дүүргэгдээд байна.

— Сенаж даража, үбһэнэй гурил хэжэ эхилээ гээшэ гүт, агрегат ямар ябанаб? — гэжэ асуубабди.

— Энээнһээ урда жэлнүүдтэ манай колхоз үбһэнэй гурил бэлэдхэдэггүй байһан юм. Мүнөөшье жэлдэ хэгдэхэгүй. Юундэб гэхэдэ, тусхай техникэ манда байхагүй. Харин 150 тонно сенаж нүхэндэ дараха түсэбтэйбди. Бүхы агротехническэ заабариин ёһоор сенаж дараха арга боломжо манда бии. Түбэй һаалиин фермэдэ силосэй нүхэн, башнинууд бии юм. Бидэ тэдэниие арилгуулжа, сенаж башни соо дараха гэжэ шиидээбди.

Үбһэндэ орохо сагай дүтэлбэшье, энэ ажахын хүдэлмэришэд үшөөл удаарһаар. Сенаж дараха нүхэ, башнинуудые ошожо харарһамнай, үшөө арилгагдаагүй, модо, шулуунда дарагдашанхай байба. Энэл хэбээрээ ажалаа ябуулбал, хамтынгаа адууһа малда гүйсэд хүрэхэ һайн шанартай үбһэ тэжээл бэлэдхэхэнь хүшэрхэн лэ байха хаш.

Онохойн, Эрхирэгэй совхозуудта сенаж, үбһэнэй гурил хэр бэлдэгдэнэб гэжэ һонирхобобди. Эдэ ажахынуудта сенаж даралга баһал мүнөө хүрэтэр эхилээдүй. Ойрын болзорто захалхаар хараалагдана. Онохойн совхоздо үбһэнэй гурил хэдэг АВМ-0,4 түхэлэй нэгэ агрегат хүдэлнэ.

— Хүдэлжэ эхилһээр арбаад хонобобди, энэ үе соо ногоо, набша намаа хатаажа үйрүүлжэ, 90 гаран центнер үбһэнэй гурил татагдаа. Агрегадта хүдэлхэ хүн дутална. Тиимэһээ ажалаймнай бүтээсэ бага, дүүрэн хүсэндөө үшөө ороогүй байнабди. Бороогүй, наратай үдэрнүүдые хэрэглэжэ хүдэлхэбди. Һаяар хоёр халаан боложо, үдэр һүнигүй хүдэлхэбди, — гэжэ агрегадай машинист нүхэр Ерофеев хөөрэнэ.

Бэлшэр гэжэ газарта Степан Соболевой хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдаһан звено үбһэнэй гурил хэхэ ногоо сабшадаг юм. Агрегадые һаадгүйгөөр хүдэлгэхын тула сабшагдаһан ногоо таһалгаряагүй зөөжэ үгэхэ арга боломжошье тэдэндэ бии. Самосвал машина, тэргэтэй тракторшье үгтэнхэй.

Тэрэшэлэн Эрхирэгэй совхоздошье витамин ехэтэй үбһэнэй гурил бэлэдхэхэ хүдэлмэри баһал бирагүйхэнөөр эмхидхэгдэнхэй. Эндэхи агрегадта дүрбэн жэлдэ хүдэлжэ байһан механизатор Хасын Хатимов иигэжэ хөөрэбэ:

— Энээнһээ урда жэлнүүдтэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ манай агрегат яһала һайнаар хүдэлэгшэ һэн. Энэ жэлдэ агрегадта хүдэлхэ хүниие хаһа соонь үгөөгүй, ногоо зөөжэ үгэхэ трактор, машина олоор табяагүй дээрэһээлэ хэдэн үдэр миин байхашье ушар манда үзэгдөө. Мүнөө буусануудай һууриин халаахай, үрмэдэһэ сабшажа, үбһэнэй гурил гарганабди. Сабшагдаһан ногоон соонь түмэрэй хаядаһан, хирпиисэ, шулууншье дайралдана. Энээнһээ боложо, агрегадай эбдэрхэнь олошорно.

— Мүнөө АВМ-0,4 агрегадай электродвигателиинь шаташоо. Үглөө, нүгөөдэр заһажа бэлэн болгохобди, — гэжэ совхозой главна инженер Алексей Хаптахаев хэлэнэ.

Мүн энэ ажахыда модоной ногоон набша намаа бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ анхарал багаар табигдана. Совхоз түсэбэйнгөө ёһоор 400 тонно тиимэ тэжээл бэлэдхэхэ юм. Онохойн модоной комбинадай хүдэлмэришэд хоёр-гурбан үдэр гаража хүдэлөө, хэһэн ажалыень хэншье тушаажа абаагүй. Мүн Дабаатын сомоной Совет, хэлхеэ холбооной Загарайн конторо набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадаха аад, нэгэшье хүниие гаргаагүй.

Үбһэшэдтэ хэрэгтэй хажуур, булюу, тоног зэмсэг гэхэ мэтэ колхоз, совхозуудта дуталдана. Косилкын шүдэн, шатун болон бэшэшье детальнууд Загарайн «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй баазада мүнөө хүрэтэр үгы байһаар, Бухал шэрэхэ аргамжа, тошылын шулуун хүрэтэрөө дуталдана.

Аймагайнгаа промышленна бүхы предприятинуудай техникые элсүүлжэ, ойрын болзор соо колхоз, совхозуудта сенаж дараха нүхэ малтахабди гэжэ партиин райкомдо маниие найдуулаа һэн. Үнгэрһэн май, июнь һаранууд соо эдэ хүдэлмэриин хэгдээгүй байһань гайхалтай. Сенаж агаар табихагүй бетонированна нүхэн соо дараха, полиэтиленовэ пленкоор хушажа, дээрэһээнь 10—15 сантиметр зузаан шоройгоор дараха гэһэн заабаритай. Һайн шанартай сенаж дараха гээ һаа, бүхы техникээ элсүүлжэ, тэжээлдэ орохо ногооной талмайн ехэ, багые, ургасын шанарые хараадаа абаха ёһотой. Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахы агротехническэ заабариин ёһоор сенаж һаяхан дараһан байна. Тэндэ Загарайн колхоз, совхозуудай түлөөлэгшэд ошожо, энэ шэмэтэ тэжээл зүбөөр бэлдэхэ дүршэлтэй танилсаһан байна.

— Малтагдаһан нүхэндөө полиэтиленовэ пленко дэбдиһэнэй һүүлдэ сенаж даража эхилхэбди, — гээд партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Е. И. Скубаренко манда мэдүүлээ.

Шабарлиг газартай область, хизаарнуудта иимэ аргаар сенаж дарадаг ааб даа. Элһэлиг хүрьһэтэй газарта энэ арга хэрэглээд, хүндэ тракторaaр нягтаруулан даруулхада, пленконь хахархагүй юм аа гү гэһэн һанамжануудые Онохойн совхозой директор Ф. И. Савельев болон бэшэшье мэргэжэлтэд манда хэлэһэн байха юм.

К. ПАШИН, — республикын арадай хиналтын комитедэй инспектор.

Ю. КОРКИН, «Правда Бурятии» газетын корр.

Д. ХУБИТУЕВ, манай корр.

Монгол хани нүхэдэй хүндэшэ һайхан газар дээрэ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин түрүүтэй совет партийно-правительственна делегаци монгол арадай ажабайдал ба соёл болбосоролтой танилсажа үргэлжэлһөөр.

Монголой Арадай революциин 50 жэлэй ойдо зорюулжа, мүнөөнэй зураашадай бүтээһэн зурагуудай выставкэ Совет правительствын толгойлогшо хараба.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал үндэр дээдэ айлшанаа үдэшэн ябалсаба.

Социалис Монгол ороной арад зоной үндэр дээдэ соёл болбосоролые выставкэ эли тодоор харуулна гэжэ хүндэтэ айлшадай дэбтэр соо А. Н. Косыгин бэшэбэ.

Совет делегациин зарим гэшүүд Урда Губиин аймаг, заримань — ороной хойто таладахи Дархан гэжэ залуу хото ошобо.

Городой ажалшадай олониитын митинг Дархан хотодо боложо, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь Д. Моломжамцын, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. С. Соломенцевой хэлэһэн үгэнүүдые сугларһан зон халуунаар угтаба.

Ажалай шэнэ баатаршалга туйлахын түлөө

ДОНЕЦК. (ТАСС). Арадай ажахые, илангаяа хүндэ индустриин һалбаринуудые хүгжөөхэ талаар табан жэлэй түсэб дүүргэхэдээ ехэ амжалта туйлаһанай түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Донецкэ область Ленинэй орденоор хоёрдохёо шагнагдаба.

Правительственна үндэр хайрашан барюулалгада зорюулагдаһан Украинын Компартиин обкомой, ажалшадай депутадуудай областной Соведэй баярай заседани Донецкын оперо ба баледэй театр соо июлиин 12-то болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. Е. Шелест тэндэ сугларһан зоноор халуунаар угтагдан, Ленинэй орден областиин тугта зүүлгэжэ, тэрээнтэй дашарамдуулан, областиин бүхы ажалшадые халуунаар амаршалаад, экономико ба соёл культураяа хүгжөөхэдөө бүри ехэ амжалта туйлахыень хүсэбэ.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые суглаанда хабаадагшад баталан абаба.

СОВЕТ-ИТАЛИИН КОММЮНИКЕ

Совет правительствын уряалаар Италиин Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Моро СССР-тэ албан хэрэгээр ерэжэ, 1971 оной июлиин 5-һаа 12 хүрэтэр байба.

А. Моро СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнотой, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинтай уулзажа хөөрэлдэбэ.

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын, Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Морогой хоорондо хани ёһоной оршон байдалда хөөрэлдөөнэй болохо үедэ дэлхэйдэхи мүнөөнэй байдалай шухала асуудалнууд, совет-итальян харилсаа хүгжөөлгын асуудалнууд зохисотой һайнаар зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Бэеэ даанхай, өөрын эрхэтэ байдалтай, территориальна талаараа бүрин бүтэн байха, дотоодын хэрэгүүдтээ хамааралсахагүй, эбтэйгээр зэргэ оршон байха, хуби заяагаа өөһэдөө мэдэжэ тодорхойлхо арадуудай эрхые хүндэлхэ, сэрэгэй хүсэ хэрэглэхэгүй, тэрэниие хэрэглэхэ гэһэн заналта хэхэгүй, уласхоорондын асуудалнуудые хэлсээ хэжэ шиидхэхэ гэһэн гол ёһонуудые ООН-ой Уставай уг зорилгонуудай ёһоор һайшаажа байһанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлбэ.

КПСС-эй XXIV съездын хараалһан, уласхоорондын политика тушаа программые — Италиин тала, Италиин гадаадын политикын зорилгонуудые — Совет тала ехээр һонирхон шагнаһан, ойлгожо абаһан байна.

Европодохи хэрэгүүдэй бодото байдалда гол анхаралаа хоёр тала хандуулжа, энэ түбидэхи политическэ оршон байдалай һайжаржа байһые сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэбэ. Европодохи политическэ бодото байдал дээрэ үндэһэлэн, тэндэхи территориальна байдалые, хилэнүүдэйнь эбдэршэгүйе анхаралдаа абан, Европодохи ашатай һайн ябуулгануудай саашадаа үргэлжэлхэ, бүри һайжархадань туһалхаар оролдохобди гэжэ хоёр тала мэдүүлбэ.

Тэрэнэй тулада арадуудай аюулгүй байдалые улам найдамтай болгохо гэжэ, үргэн харилсаа холбоо, бэе бэедээ найдаха ябадал бии болгохо гэжэ СССР-эй ба Италиин правительствануud оролдохо. Тиигэбэл, Европодохи гүрэнүүдэй гү, али бүлэг гүрэнүүдэй сэрэгээр зүрилдэн байдаг ушарыень байн байтараа үгы хэхэ арга бии болгохо бэлэй. США ба Канадын хабаадалгатайгаар аюулгүйн ба харилсаа холбооной хэрэг шиидхэхэ ниитэ Европын зүблөөн болоһой гэжэ хоюуландаа хүсэжэ байһанаа мэдүүлбэ. Тиимэ зүблөөн үрэтэй һайнаар үнгэрөө һаа, шахардуу шанга байдал зөөлэрүүлэн, эб найрамдал тогтоохододо туһалха бэлэй.

Ниитэ Европын зүблөөндэ бэлдэжэ үнгэргэхэ гурим тухай һанамжануудаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлээ. Тиимэ зүблөөн тон ойрын сагта зарлабал һайн бэлэй гэжэ тэдэнэр тоолоһон байна. Ниитэ Европын зүблөөн тушаа элдэб асуудалнуудые зохихо правительствануудай һүүлэй үедэ гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ байһаниинь ханамжатайгаар тэмдэглэгдэбэ. Зүблөө бэлдэхэ талаар тэрэниие үнгэргэхэ гурим тогтоохо, хэлсэхэ зүйлыень тодорхойлхо талаар правительствануудай хараа бодолнуудые дүтэ болгоходо тэрэнь туһална.

Буу зэбсэг хуряалгын асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ шухала һуури эзэлбэ. Буу зэбсэг хуряалгаар Женевскэ комитедэй гэшүүд байһан хоёр тала тэдэнэй урда табигдаһан зорилгонуудай хүсэдөөр дүүргэгдэбэл, зохид һайн байгаа гэжэ тоолоно. Тусгаарлабал, бактериологическа зэбсэг тухай хэлсээ һаяар баталалгада туһалха гэжэ хэлсэбэ.

Буу зэбсэгээ, тэрэ тоодо ядерна зэбсэгээ бүгэдөөрөө хүсэдөөр хуряахын тула даб дээрэ буу зэбсэг хуряаха, зэбсэгжэлгын талаар бэеэ татаха зарим хэмжээнүүдые бэелүүлжэ үргэлжэлхэ гэһэн һанамжые Совет ба Италиин правительстванууд зүбшөөнэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи аюулта байдал тушаа һанамжануудаа хоёр правительство элирхэйлэн мэдүүлээд, Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой резолюциие бүхыдэнь дүүргэжэ, энэ райондохи байдалые политическэ талаарнь дары түргэнөөр гуримшуулха, тэндэ бата бэхи, үнэн зүйтэй эб найрамдал тогтоохо гэжэ хэлсэбэ.

Улад зоной һанаае ехээр зобоожо байгаа Зүүн Урда Азидахи байдал тухайшье һанамжануудаа хэлсэлгэн болобо. Хэрэгүүдтэнь хариин хамааралсалгагүйгөөр, хуби заяагаа сүлөөтэйгөөр шиидхэхэ арга боломжо эндэхи бүхы арадуудта хангахаар политическэ шиидхэбэри туйлаха шухала гэһэн бүгэдын һанамжые хоёр тала зүбшөөнэ.

Совет-италиин харилсаануудай, илангаяа ехэ һайн дүй дүршэл туйлаһан экономическа ба научно-техническэ барисаануудай һайнаар хүгжэжэ байһаниие хоёр тала сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэнэ.

Политическэ асуудалнуудые хоёр талаһаа зүбшэн хэлсэдэг гурим тогтооһоной ашатай һайниие хоёр тала тусгаарлан тэмдэглэбэ. Эб найрамдал бэхижүүлгын шахардуу шанга байдал зөөлэрүүлхын түлөө тэмсэхэдээ, хэн хэнэйнгээ һанамжа хараадаа абахын тула үгэеэ бүри һайнаар ойлголсохо, бэе бэедээ бүри гүнзэгыгөөр этигэхэ зорилгоор элдэб зиндаагай албан тушаалтанай уулзажа хөөрэлдэдэг гуримые саашаданьшье үргэлжэлүүлхэ гэжэ СССР-эй ба Италиин правительстванууд хэлсэбэ.

Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министрэй Советскэ Союзда байһан үе соонь хэгдэһэн хөөрэлдөөнүүд СССР ба Италиин хоорондо, совет ба итальян арадуудай аша туһада, Европын ба уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлгын аша туһада харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэдэ ашатай туһа нэмэри болохо.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИ БА ХИНАЛТА ХЭХЭ ТЭРЭНЭЙ ЭРХЭ

АРАДАЙ ХИНАЛТА — ПАРТИЙНА ХИНАЛТЫН ШУХАЛА ХУБИ

«...Арадай хиналтын ажал ябуулгые һайжаруулха, үргэн олониитын зүгһөө саг үргэлжын, аша ехэтэй хиналта хэхэ тухай Ленинэй хараа бодолой хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байха тухайнь оролдохо шухала».

(КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл тушаа КПСС-эй XXIV съездын резолюциһаа).

Үйлэдбэри эрхилхэ хэрэгтэ ажалша үргэн олониитые эдэбхитэйгээр хабаадуулха, предприяти болон эмхи зургаануудай ажал ябуулгын хойноһоо хиналта эмхидхэхэ тушаа ехэхэн анхарал манай парти социалис байгуулалтын бүхы шатануудта хандуулдаг байгаа, мүнөөшье хандуулһаар. Энээн тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл тушаа Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездын баталан абаһан резолюци дотор тодорхойгоор заагдана. Мүн захиргаануудай ажал ябуулгын хойноһоо партийна хиналта хэхэ талаар партийна эхин организацинуудай эрхэ энэ съезд дээрэ үргэдхэгдэһэн байна бшуу.

Энэшье ойлгосотой. Үйлэдбэри эмхидхэлгын хойноһоо, продуктнуудые хубаарилгын, партийна болон гүрэнэй журам сахилгын хойноһоо хинан шалгаха гээшэ коммунис байгуулалтын үндэһэн асуудалнуудай нэгэн болоно, партийна ба гүрэнэй органуудай, ниитын эмхи зургаануудай ажал ябуулгын шухала нүхэсэл болоно гэжэ В. И. Ленин заадаг һэн.

Багша Ленинэй захяа заабари бодото дээрэнь бэелүүлэн, партийна болон гүрэнэй, ниитын хиналта эмхидхэхэ хэрэг гуримшуулха талаар партиин Центральна Комитет шухала хэмжээнүүдые абаһан байна. Жэшээлхэдэ, КПСС-эй ЦК-гай 1969 оной декабриин Пленум дээрэ партийно-гүрэнэй хиналтын органууд арадай хиналтын органууд болгогдон хубилгагдаа һэн. Тэрэшэлэн КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет арадай хиналтын органууд тухай Дүрим баталаа.

Арадай хиналта — партийна хиналтын таһаршагүй хубинь мүн болоно. Арадай хиналтын органуудай хүдэлмэридэ үргэн олониитэ хүдэлмэришэдые, колхознигуудые, алба хаагшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулжа, партийна организацинууд предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ нүлөөлнэ, тэдэнэй ажалдаа бии байһан дутагдалнуудые элирүүлжэ усадхана.

Тиимэһээ арадай хиналтын органуудай хүдэлмэридэ туһалха, тэдэниие партийна талаар хүтэлбэрилхэ асуудалнууд КПСС-эй Түнхэнэй райкомой анхаралда хододоо байһаар. Арадай хиналтын районно комитедые, тэрэнэй нютагуудтахи эмхи...үүдые байгуулха, шадамар бэрхэ кадрнуудаар бүридүүлхын тула ехэхэн оролдолго гаргагдаа. Мүнөө үедэ манай аймагта арадай хиналтын 81 бүлэг, 92 пост хүдэлнэ. 1180 хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшад, тэрэ тоодо 400 гаран коммунистнууд арадай хиналтын органуудта ажаллана. Арадай хиналтын органуудта ажалладаг коммунистнуудаар дамжуулан, партиин райком тэдэнэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилнэ.

Район дотор хүдэлдэг арадай хиналтын 81 бүлэгэй 69-ыень партийна организацинуудай секретарьнарай орлогшонор, парткомууд болон партбюронуудай гэшүүд толгойлно. Колхоз болон совхозуудай, промышленна предприятинуудай арадай хиналтын бүлэгүүдэй түрүүлэгшэнэр партиин райкомой номенклатурада абтанхай. КПСС-эй райком, тэрэнэй бюро арадай хинагшадай хүдэлмэреэр саг үргэлжэ һонирходог, парти болон правительствын Директивэнүүдэй дүүргэлтые шалгаха хэрэгтэнь бодото туһалагшанар гэжэ тоолодог. Үе үе болоод райкомой бюрогой заседани дээрэ арадай хиналтын бүлэгүүдэй тоосоон шагнагдадаг, арадай хиналтын районно комитедэй һанамжа, дурадхалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг юм. Арадай хинагшадай нэрэ хүндые, үүргэ харюусалгые бүри дээшэлүүлхын тулада партиин райком ехэхэн оролдолго гаргана.

Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн 1970 ондо, мүн мүнөө ябажа байгаа жэлдэ арадай хинагшадай бэлдэһэн 14 асуудал партиин райкомой бюро дээрэ харагдажа, шиидхэгдэһэн байна. Арадай хиналтын бүлэг, постнуудые хүтэлбэрилхэ талаар «Сибиряк» колхозой, Саянай совхозой парткомуудай дүй дүршэл согсологдон шэнжэлэгдэжэ, зүбшэн хэлсэгдээ һэн.

Эдэ бүгэдэ хэмжээ абаһанай ашаар хиналтын бүлэг, постнуудай хүдэлмэринь эдэбхижээ, тэдэнэй эдэбхитэд олошороо.

Нэгэ жэшээ харуулая. «Сибиряк» колхозой (бүлэгэй бюрогой түрүүлэгшэ Ю. П. Седов) отделени, бригадануудта арадай хиналтын 6 бүлэг, 11 пост хүдэлнэ, тэдэнэй хүдэлмэридэ 103 хүн хабаадалсана. 5 секторнүүд — таряан ажалай, мал ажалай, механизаци ба электрижүүлгын, экономикын, ажалшадай гомдол ба дурадхалнуудые хаража үзэхэ секторнүүд байгуулагданхай. Ажалай журам бэхижүүлхэ, үйлэдбэриин арга боломжонуудые элирүүлэн ашаглаха, алмалта арьбалалтын гурим сахиха, үйлэдбэриин түсэбэй дүүргэлтэ хангахадань колхозой правленидэ партийна организаци ехэ туһаламжа хүргэнэ.

Һүүлэй хоёр жэлэй туршада колхозой хинагшад отделени, фермэ, бригадануудаар 67 ехэ шалгалта үнгэргэһэн байна. Тэдэнэйл оролдолгоор, хёрхо хиналтын ашаар тус колхоз үнгэрһэн 1970 ондо 20 мянган түхэригэй бензин болон машинын тоһо алмаһан, 500 гаран центнер һү, 600-аад центнер мяха нэмэжэ абаһан байна гэбэл, алдуу болохогүй. Урдань элдүүрилэгдэдэг аад, орхигдошоһон 35 гектар таряалан арадай хинагшадай дурадхалаар хахалагдаад ашаглагдажа, 10,5 мянган түхэригэй олзо оруулһан байна.

Колхозой партком, правлени хадаа хиналтын бүлэг, постнуудай һанамжа, дурадхалнуудые үргэнөөр дэмжэдэг. Тэдэнэй оруулһан мэдээсэлнүүдээр зэмэтэ хүнүүдһээ 1500 түхэриг колхозой жасада бусаагдаа.

Энэ колхоздо «Арадай хиналтын хуудаһан», «Сошордомо дохёо» гэхэ мэтэ саг сагтаа гаргагдажа, арадай хинагшадай хүдэлмэритэй колхознигуудые танилсуулна.

Тэрэшэлэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо (бүлэгэй түрүүлэгшэ Г. Ж. Данзанов) арадай хинагшад һайнаар ажаллана. Хабарай таряалгын үедэ тракторна агрегат бүхэндэ постнууд байгуулагдаа һэн. Фермэ дээгүүр тэжээлэй гаргашалга шалгагдажа, үрилтэ хэһэн зэмэтэй хүнүүд 4000 гаран түхэриг түлэхэ баатай болоо һэн.

Мүн бусадшье олон ажахынуудта, предприятинуудта, эмхи зургаануудта арадай хинагшад һайнаар ажаллана. Эндэхи партийна организацинууд тэдэнэй тоосоо, хүдэлмэри тухай асуудалнуудые парткомой, партбюронуудай заседани, партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэдэг, оруулһан дурадхалнуудыень дэмжэжэ, дары хэмжээнүүдые абадаг юм. Рейд, ниитын харалга үнгэргэхэдэнь мори унаагаар, машина транспортаар туһалдаг, шалгалта хэхэдэнь мэргэжэлтэдые эльгээдэг.

Теэд арадай хиналтын хүдэлмэри хаа хаанагүй һайнаар табигданхай гэхын аргагүй. Туранай совхоздо, заһабарилга-барилгын участогта, худалдаа наймаанай зарим предприятинуудта, һургуулинуудта арадай хинагшад үсөөн, тэдэнэй бүлэг, постнууд хүдэлмэриингөө онол арга оложо шаданагүй. Эндэхи партийна организацинууд арадай хинагшадые өөһэдымнай түрүүшын туһалагшанар гэжэ тоолоногүй, энээн дээрэһээ боложо тэдэнэй хүдэлмэриие ёһын тэдысэ хүтэлбэрилнэ.

«Совет социалис демократи дотор арадай хиналтын органууд шухала һуури эзэлдэг. Тэдэнэй хүдэлмэридэ мүнөө хэдэн миллион хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшад хабаадалсажа байдаг. Үргэн ниитэ арад зоной зүгһөө саг үргэлжын ба нүлөө ехэтэй хиналта табиха тухай Ленинэй һургаал заабариин хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэхэ тушаа парти саашадаашье анхарха байна» гэжэ КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хэһэн КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл соо хэлэгдэнэ.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, аймагай партийна организацинууд арадай хиналтын органуудай хүдэлмэри бүри нарижуулан һайжаруулха, тэдэнэй үүргэ харюусалгые дээшэлүүлхэ тушаа шухала хэмжээнүүдые абажа байна.

И. ПОЛХОНОВ,
КПСС-эй Түнхэнэй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.



СТАВРОПОЛИИН ТАРЯАН

Ороной урда зүгэй таряан ажал эгээл ехээр эрхилдэг Ставрополиин хизаарай таряашад ургасаяа хуряажа эхилбэ. Эндэхи харгы зам дээрэ үдэр бүри шэнэ ургасын таряа ашаһан автомашинанууд харагдадаг болобо.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын ургаса хуряалга эндэ эмхитэй һайнаар эхилэгдээ. Хизаарай ажахынууд хуряалгын техникые саг болзортонь заһабарилһан, таряа тушаан абаха пунктнууд бэлдэгдэһэн байха юм. Ставрополиин хүдөөгэй ажалшад энэ жэлдэ Эхэ ороондоо 1 миллион 880 мянган тонно таряа тушааха уялга абанхай.

Хизаарай түрүү ажахынуудай нэгэн «Курский» совхозой таряалан дээрэ баян ургаса гараа. Энэ ажахын таряашад байгша ондо 9 мянган 100 т таряа гүрэндөө тушааха зорилготой. Энэнь түс хараалагдаһанһаа 220 тонноор ехэ болоно. Та лангай гектар бүриһөө 30 центнерһээ бага бэш гаса хуряагдана. Мүнөө совхозой таряалан дээ комбайн гаража, ешмээн хадажа эхилээ. Бү ряагаа хүдэлмэриин 4—5 үдэр соо хадажа, баа луулха хүдэлмэри 8—10 үдэр соо дүүргэхэ шиидэһэн байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Ставрополиин хиз «Курский» совхозой таряалан дээрэ ешмээн ху га. Совхозой механизаторнууд үдэр, һүниие гүй ургасаяа хуряана.

АПН-эй ф



МОСКВА ШАДАРХИ ТУРШАЛГЫН КОМПЛЕКС

Мяха, һү абаха гүрэнэй 1170 томо комплекс ойрын жэлнүүдтэ СССР-тэ эмхидхэгдэн байгуулагдаха юм. Комплекс бүхэн гурбан жэл соо түхеэрэгдэжэ дүүрэхээр тодорхойлогдонхой. Зүгөөр эгээн түрүүшээр баригдажа эхилһэн комплекс болзорһоо холо урид ашаглалгада оруулагдаха юм. Москва шадархи «Вороново» гэжэ совхозой промышленна комплекс тэрэнэй тоодо оролсоно. Тус комплексын түрүүшын ээлжээн 1971 оной ноябрьда тушаагдахаар хараалагдана.

Хуһата шугы, гүнзэгы бэшэ сөөрэмүүд, багахан горход — эдэнь Москва шадархи районой байгаалиин түхэл шэнжэ болоно. Тосхон, һууринууд, мүнөө үеын тааруу зохид гэрнүүд, Москвада хабаатай аад, эндэ байрануудые барижа түбхинэһэн научно-шэнжэлэлгын институдай байшан харгыһ хажуугаар жэрылдэнэ.

«Вороново» тээшэ залаһаар, нарһан мододой дундуурхи нарин харгыгаар зорибобди. Таряашад хаанта засагай үедэ харгын хажуу талаар ябадаг, харин гол харгыгаарнь гурба мори хүллэһэн тэргээр помещигүүд гүйлгэлдэдэг байһан. Тэрэ үеын аллей, нэгэ томо гэр үлөө, теэд энэнь үни хада ажалшадай амаралтын байшан болгогдонхой. Мүнөө эндэхи хүн зон моридой табараанай оронд бульдозернууд, экскаваторнуудай таршаганахые, хирпиисэ ба бусад түхеэрэлгэнүүдтэй хайрсагуудые ашаһан машинануудай урагша, хойшоо гүйлгэхэ абяае дууладаг болоо. Залуу мал шахан таргалуулха туршалгын промышленна комплексын барилгые иимэрхүүгээр зураглан харуулхаар байна.

«Вороново» совхоздо барилга эхилхэ гэжэ жэл хахадай үеэр шиидхэгдэһэн байгаа. «Вороново» совхозой директор Евгений Гончаров эгэршэгүй зоригтой хүтэлбэрилэгшэ. Совхоз соогуурнь тэрээнтэй ябалсаһанай, хүн зонтоёо хөөрэлдэхыень шагнаһанай удаа нимэ тобшолол хээ һэм. Гончаров — хүдөө ажахын мэргэжэлтэн. Тимирязевска академи дүүргэһэн аад, мүнөө аспирантурада заочноор һуража, эрдэм бэлигээ дээшэлүүлнэ.

Комплекс тухай гол түлэб хөөрэлдэбэбди: хайшан гээд барибаб, ямар зорилготой юм гэхэ мэтэ асуудалнуудые табибаб. Нүхэр Гончаров эдээн тухай һонирхолтойгоор хөөрэбэ. Гэбэшье олон тоонуудые дурдаха баатай болоно. Юундэб гэхэдэ, барилгын далайса хэмжээн, ерээдүйн комплексын бүхы хүдэлмэри тоонуудаар харуулагдана бшуу. Өөһэдөө бодомжолсод үзыт даа. Түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор, часай туршада 500 килограмм мяхан абтаха болоно. Сүүдхэдөө 12 тонно мяха тушааха юм.

«Вороново» совхозой 3170 гектар талмайдань 1300 гектар газар гүрэн нэмэжэ үгөө. Үбһэ тэжээлээр, сенажаар өөрыгөө хангахынь тула совхоздо иимэ хэмжээтэй газар нэмэжэ үгтөө бшуу. Тугалнууд үбһөөр лэ хооллоод байха бэшэ ха юм. Тиимэһээ промышленна барилга ба гэр байрануудтай зэргэлээд, комбикорм үйлэдбэрилэн гаргаха, тугалнуудта уулгаха хэмэл һү буйлуулха заводууд Вороново нэгэн доро баригдажа байна.

Комплексын цехүүд үшөө бэлэн болоодүй, зүгөөр бодхоогдоһон ханануудынь, оёор, хушалтыень харахада, нилээд мантан томо барилга гэжэ ойлгохоор. 10—15-һаа 110—115 үдэр хүрэтэр тугалнуудай байха байра соо орожо харабабди. Тэндэһээ 405 үдэр хүрэтэр шахан таргалуулагдаха тугалнуудай байрлаха цех соо оробобди.

Цехүүд соонь түхеэрэлгэнүүд тодхогдожо байна. Тугалнуудай уяанда байха газар, автоуһалуури, наг шэбхэ суглуулха оньһон — булта бэлэн болонхой.

Үшөө хэдэн тодо тоонуудые дурдая. «Вороново» совхоз Московско областиин 41 ажахыһаа 10—15 хоногто тэнжээгдэһэн, тус бүридөө 45 килограмм амидын шэгнүүртэй, мяхалиг үүлтэрэй тугалнуудые худалдажа абаха юм. Эдэнь арбан гурбан үдэр болоод лэ, 360—360 толгойһоо бүридэһэн бүлэгүүдээр асарагдажа байхаар хараалагдана.

«Вороново» совхоз жэлдээ 11 мянган толгой залуу мал шахан таргалуулдаг болохо. Оройдоо 1,2 процент залуу малынь голодоһондо орохоор багсаагдана. Ветеринарна албан һайнаар эмхидхэгдэхэ, шанар һайнтай тэжээл хэрэглэгдэхэ гээд хараада абтана гэе. Гол түлэб мяхалиг үүлтэрэй мал эндэ шахагдан таргалуулагдаха ёһотой. 1 килограмм шэгнүүр нэмээхын тула тэжээлэй 5,1 единицэ гаргашалагдаха, харин нэгэ центнер шэгнүүр нэмэхын тула час соо 2,7 хүнэй хүсэн гаргагдаха жэшээтэй.

Мал үсхэбэрилгын комплекснуудые барихын тула иимэрхүү барилга хэхэдээ, хариин гүрэнүүдэй, мүн оронойнгоо дүй дүршэлые хараада абаха хэрэгтэй гэжэ КПСС-эй ЦК-гай, Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо заагдана.

— Үнгэрэгшэ зун Венгри ошоо һэм, — гэжэ нүхэр Гончаров хөөрэбэ. — Тэндэ мүнөө 15 комплекс баригданхай. Венгриин малшад мал шахан таргалуулха комплекснуудые барихадаа түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэнэ.

«Вороново» совхозойхид мүн лэ Венгридэхи нүхэдэйнгөө жэшээе халан абаха хүсэлэнтэй. «Джи эй Джи» гэжэ итальян фирмэһээ тиимэ комплексын нэгэ проект, мүн зарим түхеэрэлгэнүүдыень худалдажа абаа. Тэрэ комплекснь туршалгын комплекс гээд нэрлэгдэнэ. Юундэб гэхэдэ, проектнь манайда таараха гү гэжэ хаража үзэхэ, туршаха хэрэгтэй бшуу.

Мал ажалай комплекснууд шэнэ мэргэжэлтэдые — тугалшан-оператор, малшан-механизаторнорые — бии болгоо. Ерээдүйн комплексдо ажаллаха хүнүүдэй 2 һарын курс һаяар нээгдэхэнь. СССР-эй мал ажалай бүхэсоюзна институдай эрдэмтэд, Хүдөө ажахын министерствын хүдэлмэрилэгшэд энэ хэрэгтэнь туһалха. Тус комплексдо, урид хараалһанай ёһоор, 66 хүн ажаллаха болоно.

Ажалай 5 үдэртэй недели, үдэр бүриин 8 часай ажал эдэ бүгэдэнь промышленна үйлэдбэриинхидэл адли байха. Хүнүүдые ажалда абаад, салин хүлһыень хаһа саг соо түлөөд байхада, кадрнуудай асуудал шиидхэгдэшэхэ гэжэ һанахаар. Үнэндөө тиимэ бэшэ. Социалис экономикын гурим дүримэй, ёһо заншалай үндэһөөр, гүрэмнай хүн бүхэндэ ажал олгохоһоо гадна, мүн гэр байраар хангадаг, үхибүүд тухайнь, ажалшадай бүлын гэшүүдэй элүүр энхэ байлга тухайдань анхарал табидаг, оролдолго гаргадаг шуу. Ушар тиимэһээ промышленна комплекстой зэргэлээд гэр байранууд баригдана. Ерээдүйн городогой тэг дунда стадион, клуб, кафегэй ехэ байшан баригдаха. Цехүүдтэ ойрохон газтай, ууралаар дулаасуулха түхеэрэлгэтэй 5 дабхар гэр байранууд бодохо. Тиимэ 3 гэр бэлэн болонхой, 2-ынь — баригдажа байна. Үхибүүдэй комбинат (140 үхибүүнэй багтаха саад ба ясли) бэлэн болоо. Тиимэ үшөө 2 комбинат түсэб соонь бии. Интернат һургуули, больница мүн лэ баригдахаар хараалагдана.

Гурбан жэлэй үнгэрхэдэ, эндэ ямар болоод байхаб? Уридшалан хэлэхэнь бараг ааб даа. Мяханай фабрикын хүсэндөө орожо эхилхэдэ, Вороново дуутай, шуутайхан лэ городок болохо байха. Залуушуул олороо ерэхэ, үхибүүд олон болохо. Кафе, клуб соонь үдэшэндөө хүхюутэй, дорьботой байха. Москваһаа час соо ябаха газарта шэнэ городок мүндэлөөд, хуушан тосхон танигдахаар бэшэ болоһон байхал даа.

Белла РУЗАНОВА,
(АПН).

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮ

ТҮРҮҮЛҺЭН ЗАНДАА

ҺҮҮЛЭЙ хэдэн үдэр соо хура бороон орожо, тужын харгын муудабашье, Бадма Лубсанович машинаяа шамдуухан дабшуулна. Хүсэтэ двигатель ууртайгаар дүнгинэнэ...

Бадма Лубсанович Марактаев энэ харгыгаар хэды гүйлгэнэ гээшэб! Үдэр һүнишье, үбэл зуншье хамаагүй. Хура бороон, һалхи шуурган соогууршье ябагдаа. Ойдо отологдоһон модо саг болзор соонь доодо складта шэрэхэ хэрэгтэй. Кубометршье үлүү модо доодо складта асараа һаа, үйлэдбэридэ, гүрэндэ туһатай юумэ хэхэш. Энэ эрилтые ойлгоһон лэ хадаа машинадаа модо ехээр ашаалха гэжэ оролдодог.

— Юрэдөө харгы муушаг. 19 кубометрһээ ехэ модо машинадаа ашаалхагүйб. Гэнтэ машинынгаа эбдэршоо һаань, заһабарижа зобошохош, — гэжэ жолоошон Михаил Кузнецовой ой соо хэлэжэ байһаниисэнь Бадма элихэнээр һанана. «Миша машинаяа гамнана. Теэд Мишын машина шэнэ ха юм. Хорин кубометр модо абахал байгаа даа» гэжэ тэрэ бодомжолон, машинынгаа гүйдэлые улам хурдадхана. Бадма Лубсанович хуушаншье һаань, машинадаа хори нэгэн кубометр модо ашаалдаг. Бэшэ жолоошодынь наада барингяар:

— Түрүүшын лэ шабар соо һууха даа. Шинии машиные шэрэхэлгүй байхабди, — гэлдэн энеэлдэжэ байгаа һэн. Теэд Бадма өөрынгөө машинын хүсэндэ найдаһан байгаа бшуу. Тэрэ мүнөө олохон жолоошодые ахижа гараад, эгээл түрүүлэн доодо складта хүрэжэ ерэбэ. Халаан соогоо хоёр рейс хэхэ юм аад, гурбан рейс хэжэ, түсэбһөө гадуур хори гаран кубометр модо шэрэжэ үрдибэ.

Хоёрдохи халаанда хүдэлхөөр ерэһэн Алексей Григорьевич Красотенко Бадма Лубсановичһаа машинаяа тушаажа абахадаа ехэл анхаралтайгаар деталь бүхэниинь шалгажа, резинэ мөөрыень үдьхэлоодшье үзэхэ юм. Удаань стартёроо дараадхиба. Двигатель саг дары хүдэлжэ, хүхэ утаа хаяба. Хамаг юумэн байрадаал хэбэртэй. Модо шэрэхэдэ болохо. Алексей Григорьевич баясан:

— Зай, Бадма Лубсанович! Хэр хүдэлөөбши. Машинамнай гэмгүйл хэбэртэй, — гээд асуухадань, жолоошон Бадма тэрэ дороо: — Даабариһаа гадуур нэгэ рейс хээб, — гээд тоб байса харюусаба.

— Бэрхэш даа, Бадма, биш баһал тиигэжэ хүдэлжэ үзэхэб, — гээд ой руу зурыһан харгыгаар гүйлгэшэбэ.

Алексей Григорьевич үгэдөө хүрэхэл байха гэжэ Бадма дотороо сэдьхэн гэр тээшээ алхалба. Ээмынь, гарынь бага зэргээр шархирна хэбэртэй. Теэд мүнөө үдэрэй аяар гурбан зуугаад модондо гүйлгэжэ, модо шэрэнэ ха юм. Үдэр бүри иимэ ехэ зай гаталагдана. Ехэ модон шэрэгдэнэ. Амаралтын үдэр машинынгаа тоһо һэлгэжэ, энэ тэрэ детальнуудыень заһабарилха гэжэ Алексей Григорьевич Красотенкотой хэлсээ һэн. Машинаяа һайнаар заһабарилаад, тоһыень саг соонь һэлгээд ябаа һаа, үни удаан бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха байна ха юм. Жолоошон бүхэн энээн һайн ойлгодог.

Алексей Григорьевич Ба Лубсанович хоёр һүүлэй жэл соо сугтаа нэгэ маши хүдэлжэ байна. Эдэ хоёр дүтэ хэд. Бэе бэеэ нэгэ үгөөр лэ о гоодхидог. Тиимэһээл машина бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, до шэрэхэ даабаряа һара, бүри үлүүлэн дүүргэдэг. хоёр түрүүшын хахад жэл түсэбһөө гадуур 2 мянгаад к метр модо ойһоо шэрэжэ, Хан гайн леспромхозойнгоо жолоо дой дунда эрхимлэһэн ба Тиигэжэ леспромхозой дирекци партком болон профкомой зүг 50 түхэригэй мүнгэн шан а бэлэй. Июль һара соо бүри габшагайгаар ажаллажа ба Түрүү жолоошод шэнэ табан лэй түрүүшын жэлэй даабари б зорһоонь нэгэ һараар урид дү гэхэ гэһэн уялга абаһан. Тэрэ бодото дээрэнь бэелүүлхын лөө эршэмтэй шангаар хүдэл байнад.

К. ЖАМЬЯНОВ.

КПСС-ЭЙ XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ — ОЛОНИИТЭДЭ

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДА

КПСС-эй XXIV съезд партиин хүдэлмэриин саашанхи зорилгонуудые, манай ороной хүгжэлтын арга боломжонуудые хараалха зуураа, СССР-тэ коммунизм байгуулгын шэнэ шатын тодорхой программа зохёоһон байна. КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл, съездын шиидхэбэринүүд, юһэдэхи табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүд соо коммунизмын материально-техническэ бааза байгуулха, оронойнгоо экономическа ба оборонын хүсэ шадалые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, совет арадай материальна ба культурна ажаһуудалай хэмжээе нилээд дээшэлүүлхэ гэһэн манай партиин хараа шугам эли тодоор харагдана. Съездын документнүүд болон шиидхэбэринүүд соо союзна республикануудай ажахын саашадаа ямар шэглэлтэйгээр хүгжэхэ байһаниинь баһал тодорхойлогдонхой.

Иимэ хараа шугам табиха зууршаа, партимнай бүхы совет республикануудай политическэ, ажахын ба культурна дүүрэн хүгжэлтэ тухай, орон доторoo үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые тааруугаар хубаарилан табиха тухай Ленинэй заабари анхаралдаа абалсана. Энэ захяа заабаринь һалбари болон республикануудта ами аминдаа хэгдэхэ түсэблэлгые шэнэдхэн һайжаруулха, үйлэдбэриин арга боломжонуудые хэрэглэхэ эрилтэ табина.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада союзна бүхы республикануудта экономико болон соёл культура хүгжөөхэ хэрэгтэ бага бэшэ амжалта туйлагдаһан, экономическа арга боломжонь горитойгоор ургаһан байна. Промышленна продукциин хэмжээн дунда зэргээр нэгэ хахад дахинһаа үлүүгээр ургаа. Бүхы республикануудта промышленна олон тоото комплекс, предприяти ашаглалгада үгтэнхэй. Ороноймнай зүүн зүгэй районуудта илангаяа онсо анхарал хандуулагдаа. Эндэ түлишын промышленность, электрын элшэ хүсөөр хүдэлдэг үйлэдбэри үргэнөөр хүгжөөгдэһэн, Баруун Сибирьтэ, Казахстан, Туркмен, Узбекистанда нефть болон газ абалга тон ехээр дээшэлһэн байна. Алас-Дурна зүгэй экономико горитойгоор бэхижээ.

Табан жэлэй туршада союзна республикануудай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ, тэдэниие социализмын хүсэ ехэтэй хэрэм болгохо шэнэ алхамууд хэгдээ.

Хэдэн арбан жэлэй саада тээ Азербайджан гансахан нефть үгэдэг хизаар байһан. Мүнөө энэ республика индустриин олон һалбаритай болонхой. Промышленна 300 гаран эд хэрэгсэл дэлхэйн жара гаран гүрэндэ худалдана. Казахстаниие абаад үзэбэл, урдань национальна эгээл гээгдэнги хизаарнуудай нэгэн байһан. Совет засагай үедэ энэ республикын хүгжэлтэ гайхалтай ехэ юм. 1969 ондо үйлэдбэрилэгдэһэн промышленна продукциинь хэмжээе 1913 онойхитой жэшэбэл, аяар 132 дахин ехэ болонхой. Эстониин промышленна продукциин хэмжээе 1940 онойхитой сасуулбал 28, Латвиин — 27 дахин ургаһан байна.

Эдэ бүгэдэ хадаа совет арадуудай экономико болон соёл культурые адли тэгшээр хүгжөөхэ зорилготой ленинскэ национальна политикын аша үрэ мүн болоно бшуу. Хэнэйшье мэдэхээр, нациин бодото ёһоор һалбаран хүгжэлгэ хара аминдаа онсо ондоогоор ажаһуулгаһаа бэшэ, харин социалис нацинуудай аха дүү бүлэдэ нягта харилсаа холбоотой байлгаһаа сүм дулдыдадаг гээшэ.

Манай обществын шууд түргэн хүгжэлтэ — Советскэ Союзай бүхы арадуудай хамтын хүсэнэй, социалис бүхы нацинуудай хани нүхэсэлэй үрэ дүн мүн. СССР-эй арадай ажахын нэгэдхэгдэмэл түсэб ба ажалай хубаарилтай зохилдуулан, союзна болон автономито республиканууд оронойнгоо экономикын хүгжэлтэдэ, шэнэ табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэдэ хубитаяа оруулна. Союзна республикануудай компартинуудай съезднүүд үнгэрһэн табан жэлэй үрэ дүнгүүдтэ онсо анхарал хандуулан, республикануудайнгаа экономико, соёл культура, ажалшадай байдал һуудал саашадань хүгжөөхэ талаар тодорхой хараа түсэб табиһан байна.

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо заагдаһанай ёһоор, юһэдэхи табан жэлдэ республикануудай экономико урда мэтэ хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэхэ болоно. Жэшээнь, Армениин промышленна үйлэдбэриин хэмжээн шэнэ табан жэлэй туршада 60—63, Казахстанай — 57—60, Молдавиин — 56—59, Туркмениин —55—58, Белоруссиин — 50—53, Литвагай — 46—49, Киргизэй — 45—48 процентээр дээшэлхээр хараалагданхай. Союзна бусад республиканудай ниитын үйлэ хэмжээн баһал ехээр дээшэлх

Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые зохидоор хубаарилха зуураа, рүүн байгаалиин баялигаар районуудые түргөөр хүгжөөхэ далда онсо анхарал хандуула Сибирь, Казахстан, Дунда Ази да сэнтэй энергетическэ хүсэн бии байһан дээрэһээ эдэ район электрын элшэ хүсэ хэрэглэхэ мышленна үйлэдбэри хүгжөөхэ раалагдана. Юһэдэхи табан эсэс багта ороноймнай ниитэ бэриин хэмжээндэ зүүн зүгэй нууд табанай нэгэ шахуу хуби дэг болохо.

* * *

Үнгэрһэн, мүн шэнэ табан нүүдэй бэлшэр дээрэ совет ликануудай туйлаһан үрэ дү саашанхи хүгжэлтынь хараа бүүд угаа һонирхолтой.

Россин Федераци — адли эрхэтэй союзна аха дүү респу нуудай дундаһаа Эхэ оронойнг лэдбэрилгын хүсэнүүдые хүг гэдэ эгээл ехээр хубитаяа ору түрүүшын республика мүн. Эн публикын арадуудай хүсөөр СС промышленна продукциин гу хоёр хубиһаа дээшэ, хүдөө а продукциин хахадһаа дээшэ үйлэдбэрилэгдэнэ.

Ороноймнай нүүрһэн, нефть фосфат, боксит гэхэ мэтэ баян табанай дүрбэн хуби РСФСР рэшэлэн калийна дабһан, тү руда, үнгэтэ ба хомор металлай баялиг баһал энэ республикада

РЕСПУБЛИКЫН НЮТАГАЙ СОВЕДУУДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИИЕ КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИИН ҮНДЭҺӨӨР ҺАЙЖАРУУЛХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй тогтоол

«Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй хүдэлмэриие КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриин үндэһөөр һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» гэһэн Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Б. С. Семёновой илидхэл зүбшэн хэлсээд, Буряадай АССР-эй Верховно Совет нютагай Соведүүдэй хүдэлмэри һайжаруулга тушаа КПСС-эй XXIII съездын, партиин Центральна Комитедэй заабари, шиидхэбэринүүдые, СССР-эй ба РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй Президиумүүдэй Указуудые бэелүүлэн, республикын ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд областной партийна организациин хүтэлбэри доро һүүлэй жэлнүүдтэ ажал ябуулгаа эли бодо эдэбхижүүлээ, ниитын үйлэдбэриин, нютагай ажахынуудай хүгжэлтые хүтэлбэрилхэ хэрэг һайжаруулаа, социально-культурна байгуулалтын зорилгонуудые дүүргэхэ талаар нилээд амжалтануудые туйлаа гэжэ тэмдэглэбэ.

Наймадахи табан жэлэй түсэб даалгабаринуудые республика амжалтатайгаар дүүргээ. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 1965 онойхитой жэшэхэдэ 64 процентээр дээшэлээ. Хүдөө ажахын продукци абалга 1,2 дахин ехэ болоо. Ажалшадай материальна һуудал байдал нилээд һайжараа.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд республикын ажалшадай политическэ болон ажалай эдэбхи үүсхэл бадаруулаа. Промышленна продукци үйлэдбэрилхэ ба худалдаанда гаргаха хагад жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдөө. Республикын колхоз, совхозууд гүрэндэ хүдөө ажахын продукци түсэбөөр хараалагдаһанһаа ехээр худалдаа.

Олон аймагуудай, районуудай, городуудай, сельскэ, сомонуудай ба поселково Соведүүд ниитэ эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэмжээ дээшэлүүлээ. Конституцяар хараалагдаһан саг болзортоо Соведүүдэй сессинүүд үнгэргэгдэжэ, промышленна ба хүдөө ажахын хүгжэлтын, гэр байрын, культурно-ажаһуудалай, барилгын, арадай гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, худалдаа наймаанай, социалис хуули ёһо бэхижүүлгын, ниитын гурим сахилгын шухала асуудалнууд дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдэнэ. Һунгагшадтаяа депутадуудай холбоо барисаан бэхижээ, гүйсэдхэхэ комитедүүд Соведүүдэйнгээ ба арад зоной урда тоосоогоо саг болзор соогоо хэдэг болоо.

Нютагай Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинууд хүдэлмэреэ эли бодо эдэбхижүүлээ, ажахын ба культурна байгуулалтын асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ тэдэнэй үүргэ дээшэлээ.

Нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд һүүлэй жэлнүүдтэ бэлэдхэл һайтай кадрнуудаар нилээд бэхижүүлэгдээ. Соведүүдые хүтэлбэрилгэдэ арадай ажахын мэргэжэлтэд олоор хабаададаг болоо.

Республикын нютагай Соведүүд 1971 оной июниин 13-да үнгэрһэн һунгалтын эсэстэ засагай улам ехэ түлөөлэлгэтэй зургаанууд болоо гэжэ Верховно Совет сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэнэ.

Республикын аймагуудай, городуудай, районуудай, сельскэ, сомонуудай ба поселково Соведүүдэй бүридэлдэ 8224 депутадууд һунгагдаа. Тэдэнэй 59 процентнь хүдэлмэришэд ба колхозникууд, олон тоото интеллигенциин түлөөлэгшэд оролсоно, депутадуудай дунда залуушуулай болон эхэнэрнүүдэй тоо олошороо.

Нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй материально-финансын хэрэг улам һайжараа.

Соведүүдэй хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэлые согсолхо, дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри һайжаруулагдаа.

Тиихэтэй хамта «Ажалшадай депутадуудай сельскэ ба поселково Соведүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха тухай», «Ажалшадай депутадуудай районуудай ба городуудай Соведүүдэй хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» партиин ЦК-гай тогтоолнуудаар, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр хараалагдаһан зорилгонууд үшөөл һулаар дүүргэгдэнэ, республикын нютагай Соведүүдэй ажал ябуулгада олон дутагдалнууд үзэгдэнэ гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Совет тэмдэглэнэ. Соведүүдэй эмхидхэхы хүдэлмэриин хэмжээн коммунис байгуулалтын үндэр эрилтэдэ үшөөл хүрэнэгүй. Нютагай олохон Соведүүд өөһэдынгөө мэдэлэй газар дээрэхи предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаан ба организацинуудай хүдэлмэридэхи дутуу дунданuудые усадхахын түлөө эрид шууд тэмсэнэгүй, өөһэдтэнь олгогдоһон эрхэ түлөөлэлгээ гүйсэдөөр хэрэглэнэгүй.

Улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые һайжаруулхын, городууд болон районуудай ажахые комплексноор хүгжөөхын түлөө, ажахын ба культурна байгуулалтын, асуудалнуудые шиидхэхын түлөө, ондо ондоо захиргаанда мэдэлтэй предприяти ба организацинуудай хүдэлмэриие зохилдуулан, гэр байрын-коммунальна ажахын, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгын хэрэгтэ элсүүлхын тула Улаан-Үдэ городой, тэндэхи районуудай ба бусад городуудай Соведүүд үсэд нэтэрүүгээр оролдолго гарганагүй.

Зарим аймагуудай (Баргажанай, Сэлэнгын, Хэжэнгын, Захааминай ба бусадай) Соведүүд хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилэн абаха ба гүрэндэ худалдаха колхоз, совхозуудай арга боломжонуудые хангалтагүйгөөр элсүүлнэ, тэдэнэрэй ажахын-финансын хэрэг ябуулгын хойноһоо һулаар хинан шалгана, ажахыгаа хайхарамжагүйгөөр эрхилдэг ушар баримтануудтай шангаар тэмсэнэгүй.

Олон аймагуудта малай тоо толгой удаан олошорно, малай һубайрха, гарзалха ябадал ушарна, газар уһые ашаглалгада ехэхэн дутагдалнууд үзэгдэнэ, газар эдлүүрилгын шанар муу байһаар, ниитын тэжээл элбэг болгохын тула шухала хэмжээнүүд мууса абтана.

Промышленностиин ба хүдөө ажахын продукциин хэмжээ дээшэлүүлхэ, шанар һайжаруулха арга боломжонуудые хэрэглэхэ талаар, мүн арадай ажахын ба соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдтэ үйлэдбэриин ба гэр һуудалай таатай зохид арга нүхэсэл олгохо талаар олон аймагуудай, городууд ба районуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд һайн эдэбхи үүсхэл гарганагүй.

Аймагуудай, город ба районуудай Соведүүдэй гүйсэдкомууд социалис хуули ёһые предприяти ба колхоз, совхозуудта сахилгын хойноһоо хиналта һулаар ябуулна, ажалай журамые ба ниитын гуримые хазагайруулагшадтай хангалтагүйгөөр тэмсэнэ.

Нютагай Соведүүдэй олонхинь ниитэ эмхидхэлэй хүдэлмэридэ олон дутагдалтай. Сессинүүдэй зүбшэн хэлсэхэ зүйлнүүдтэ экономикын, соёл культурын, Соведүүдэй газар дээрэхи предприяти, колхоз, совхозууд ба эмхи зургаануудай ажал ябуулгын асуудалнууд үсөөнөөр табигдана. Соведүүдэй сессинүүд дээрэ хэлсэгдэһэн асуудалнууд халирхайгаар, шүүмжэлэл багатайгаар зүбшэгдэнэ. Абтаһан тогтоол, шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ һулаар хинан шалгагдана, Соведүүдэй гүйсэдкомуудай, таһаг болон управленинүүдэйнь хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулхын тулада зохихо хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Сельскэ, сомоной ба поселково Соведүүдэй хүдэлмэри һүүлэй үедэ, илангаяа КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой гараһанай, сельскэ ба поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй Бүхэроссии зүблөөнэй һүүлээр эли бодо һайжарбашье, олонхи газарта үшөөл горитой дутуу дунданууд үзэгдэнэ. Ажалшадай депутадуудай зарим сельскэ, сомоной, поселково Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдхэхэ комитедүүд коллективүүдэй хүдэлмэридэ һулаар нүлөө үзүүлнэ, медицинын, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, худалдаа наймаанай, ажаһуудалай предприятинуудай хүдэлмэриие һайжаруулхын тулада зохихо хэмжээнүүдые абанагүй, хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгада үзэгдэдэг дутуу дунданuудтай эбсэнэд, өөһэдынгөө хүдэлмэридэ үргэн ниитэ эдэбхитэдые һулаар хабаадуулна.

Юһэдэхи шэнэ табан жэл республикын урда тон ехэ ба харюусалгатай зорилгонуудые табина. Промышленность ба капитальна барилга, хүдөө ажахы, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга саашадаа нилээд хүгжэн дэлгэрхэ. Ажалшадай материальна ажабайдалай хэмжээн горитойгоор дээшэлхэ.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые ба шэнэ табан жэлэй зорилгонуудые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхын тула шанээр һунгагдаһан Соведүүд ехэхэн эмхидхэхы хүдэлмэри эрхилхэ уялгатай.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет иигэжэ **тогтооно:**

1. КПСС-эй XXIV съездын заабаринуудай үндэһөөр, «Ажалшадай депутадуудай сельскэ ба поселково Соведүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха тухай», «Ажалшадай депутадуудай районуудай ба городуудай Соведүүдэй хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» партиин ЦК-гай тогтоолнуудай, СССР-эй ба РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй Президиумэй нютагай Соведүүдэй хүдэлмэри тухай Указуудай үндэһөөр өөһэдынгөө ажал ябуулгые эрид һайжаруулхыень Верховно Соведэй Президиумые, республикын Министрнүүдэй Соведые, Улаан-Үдэ городой, аймагууд болон районуудай, городуудай, сельскэ, сомонуудай, поселково Соведүүдые, тэдэнэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые уялгалха.

2. Ороной экономикые, соёл культурые саашадань хүгжөөхэ хараа бодолнуудые тодорхойлһон КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлгэ — республикын ажалшадай депутадуудай аймагуудай, городуудай, районуудай, сельскэ, сомонуудай ба поселково Соведүүдэй гол зорилгонь гэжэ тоолохо.

Промышленностиин, барилгын, транспортын, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин жэлэй ба табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ, улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжын предприятинуудай, һургуулинуудай, больницануудай, үхибүүдэй эмхи зургаануудай, магазин ба столовонуудай, гэр байрын-коммунальна, барилга-заһабарилгын ба бусад предприяти, организацинуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ нютагай Соведүүдэй болон тэдэнэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй бүхы ажал ябуулга шэглүүлэгдэхэ зэргэтэй. Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, соёлой байшангуудай, клуб, библиотекэнүүдэй ба кинотүхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха хэрэг мүн нютагай Соведүүдэй ба тэдэнэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй зайлашагүй уялгань болоно.

3. Хүдөө ажахын байдал эрид һайжаруулха, газар эдлэлгын шанарые дээшэлүүлхэ, мал ажалай ашаг шэмэ ехэдхэхэ хэрэгтэ, тариян ба мал ажалай продукциие абаха ба гүрэндэ худалдаха түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадалда гол анхаралаа хандуулхыень аймагуудай, сельскэ ба сомоной Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха. Газар уһые ашагтайгаар хэрэглэхэ, үрэжэлыень дээшэлүүлхэ, техникэ, үтэгжүүлгэ ба тэжээлые һайнаар ашаглаха, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха ба эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулхыень дурадхаха.

Материальна ба ажалай нөөсэнүүдые, мүнгэн зөөриие колхоз, совхозуудай ба хүдөө ажахын бусад предприятинуудай хэр зэргэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ байһыень хинан шалгаха, колхозой Уставай, колхозно байгуулалтын демократиин гол дүримүүдэй ямараар сахигдажа байһаниие хинаха.

4. Гэр байрын-коммунальна барилгын, социально-культурна ба ажаһуудалай хэрэглэмжын предприятинуудай барилгын түсэбүүдэй дүүргэлтын хойноһоо хиналта һайжаруулхыень, городуудай генеральна түсэбүүдэй, городууд, аймагуудай түб тосхонууд, хүдэлмэришэдэй посёлогууд болон бусад һуурин газарнуудай барилгын түсэбүүдэй хэр зүбөөр дүүргэгдэжэ байһаниие шалгахыень ажалшадай депутадуудай аймагуудай, районуудай ба городуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые уялгалха.

5. Улад зоной ажалай, ажаһуудалай ба амаралтын эрхэ байдалые һайжаруулхын түлөө хараалагдаһан хэмжээнүүдые бэелүүлхыень, тиигэжэ кадрнуудай нэгэ газартаа удаан хүдэлхэ ябадал хангахыень Улаан-Үдын городой, аймагуудай, районуудай ба городуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые уялгалха.

6. Городууд, аймагуудай түб тосхонууд, хүдэлмэришэдэй посёлогууд болон бусад һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо, модо, сэсэг һуулгажа, тарижа ногооруулха, эдэ хүдэлмэридэ республикын предприятинуудай коллективүүдые ба үргэн арад зониие хабаадуулхыень ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха.

Тиин республикын городуудые, аймагуудай түб тосхонуудые, посёлогуудые, бүхы һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохын түлөө 1970 оной июльһээ 1973 оной июль хүрэтэр хоёр жэлэй соёлой доботолго соносхон үнгэргэхэ шухала гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Совет тоолоно. Соёлой доботолгые хайшан гэжэ ямараар үнгэргэхэ тухай профсоюзай, комсомолой болон бусад ниитын эмхинүүдэй хабаадалгатайгаар тодорхойлхыень, энэ талаар республикын министерствэнүүд, управлени ба ведомствэнүүдэй зорилгонуудые элирхэйлхыень республикын Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха. Хоёр жэлэй соёлой доботолго үнгэргэхэ тусхай хэмжээ ябуулгануудые зохёожо, бодотоор бэелүүлхыень ажалшадай депутадуудай Улаан-Үдэ городой, аймагуудай, районуудай, городуудай, сельскэ, сомонуудай ба поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха.

7. Ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүдые абахыень Улаан-Үдэ городой, аймагуудай, районуудай болон городуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха. Энээниие бэелүүлхын тулада:

Соведүүдэй сессинүүдэй үүргэ дээшэлүүлэн, ажахын, социально-культурна байгуулалтын, арад зоной хэрэглэмжэ хангалгын үндэһэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ. Соведүүдэй үзэмжэдэ табигдаһан асуудалнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ саг үргэлжын комиссинуудай, депутадуудай ба эдэбхитэдэй халуун хабаадалга хангаха, асуудалнуудые сессинүүд дээрэ гүнзэгыгөөр зүбшэн хэлсэлгые туйлаха, шүүмжэлэлые ба өөрыгөө шүүмжэлэлгые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, гүйсэдхэхэ комитедүүдэй, тэдэнэй таһагуудай ба управленинүүдэй, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, нютагай Соведүүдэй мэдэлэй эмхи зургаануудай ба организацинуудай хүдэлмэридэхи дутуу дунданuудые элирүүлхэ, усадхаха;

Соведүүдэй хүдэлмэри тухай улад зондо мэдээсэжэ байха ябадал хангаха. Улад зоной урда гүйсэдхэхэ комитедүүдэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй таһагууд болон управленинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй, саг үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй ба гэшүүдэй, бүхы депутадуудай тоосоогоо хэхэ, ажал хүдэлмэри тухайгаа мэдээсэжэ байха ябадал эмхидхэхэ. Аймагууд ба городуудай ажабайдалдахи шухала асуудалнуудые предприяти, эмхи зургаанууд ба организацинуудта, мүн эрхэтэдэй үргэн суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэдэг ёһо гуримые үргэнөөр хэрэглэхэ;

гүрэнэй засагай зургаануудта ажалшадые бүримүһэн түлөөлдэг — депутадуудай эдэбхи үүсхэл ба харюусалгыень хүгжөөн дээшэлүүлхэ. Депутадуудай үдэрнүүдые үнгэргэжэ, аймаг, город, райондохи ажахын ба соёл культурын ямар байдалтай байһые депутадуудта мэдээсэхэ, һунгагшадай дурадхал һанамжануудай дүүргэлтэ тухай тоосохо, совет байгуулалтын үндэһэ һууринуудтай депутадуудые танилсуулха, депутадуудай ажал ябуулгадахи дүй дүршэлнүүдые согсолон дэлгэрүүлхэ.

8. Сельскэ, сомоной ба поселково Соведүүдые ударидан хүтэлбэрилхэ хүдэлмэреэ һайжаруулхыень, нютагай экономикын ба культурын хүгжэлтын асуудалнуудые шиидхэн бэелүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэй үүсхэлые дээшэлүүлхыень, ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг, гүрэнэй ба ажалай журам нарин нягтаар сахидаг байхаар хүдэлмэришэдые, колхозникуудые, алба хаагшадые хүмүүжүүлхэ, улад зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангахыень аймагуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые уялгалха.

9. Депутадуудай дурадхал һанамжануудта анхаралтайгаар хандаха, депутадай уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэнь тэдэнэртэ али болохо туһаламжа үзүүлхыень республикын министерствэнүүдые, управлени ба ведомствэнүүдые, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай ба организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, бүхы тушаалта нюурнуудые уялгалха.

10. Хуулинуудые наринаар сахиха, бэелүүлхэ ябадалые хангахыень, хуули гуримуудые хазагайруулһан баримтануудые эбсэшэгүйгөөр хандаха, ажалшадай мэдүүлгэ, гомдол ба дурадхалнуудые саг соонь хаража, анхаралтайгаар хандахыень, арад зондо Совет хуулиие үргэнөөр ойлгуулха хүдэлмэри һайжаруулхыень ажалшадай депутадуудай аймагуудай, районуудай ба городуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедтэ эрилтэ хэхэ.

11. Ажахын ба социально-культурна хүгжэлтын асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ нютагай Соведүүдэй үүргэ саашадань дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые абахыень, Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые кадрнуудаар улам бэхижүүлхыень, Соведүүдэй хүдэлмэридэхи түрүү дүй дүршэлые шэнжэлэн согсолжо, үргэнөөр дэлгэрүүлхыень Буряадай АССР-эй Верховно Совет республикын Верховно Соведэй Президиумые, Министрнүүдэй Соведые уялгална. Ажалшадай депутадуудай аймагуудай, городууд болон районуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй хүдэлмэриин онол аргануудые нарижуулан һайжаруулхын тула хүтэлбэрилхы совет хүдэлмэрилэгшэдэй семинарнуудые саг сагтань үнгэргэдэг байха.

12. Ажалшадай депутадуудай аймагуудай, городуудай, районуудай, сельскэ, сомонуудай ба поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудай материально-финансова хэрэг саашадань бэхижүүлхэ шухала хэмжээнүүдые абахыень, шэнэ табан жэлэй туршада нютагай бүхы Соведүүдые албанай шэнэ гэр байраар, мебель болон бусад түхеэрэлгэнүүдээр хангахыень республикын Министрнүүдэй Соведые уялгалха.

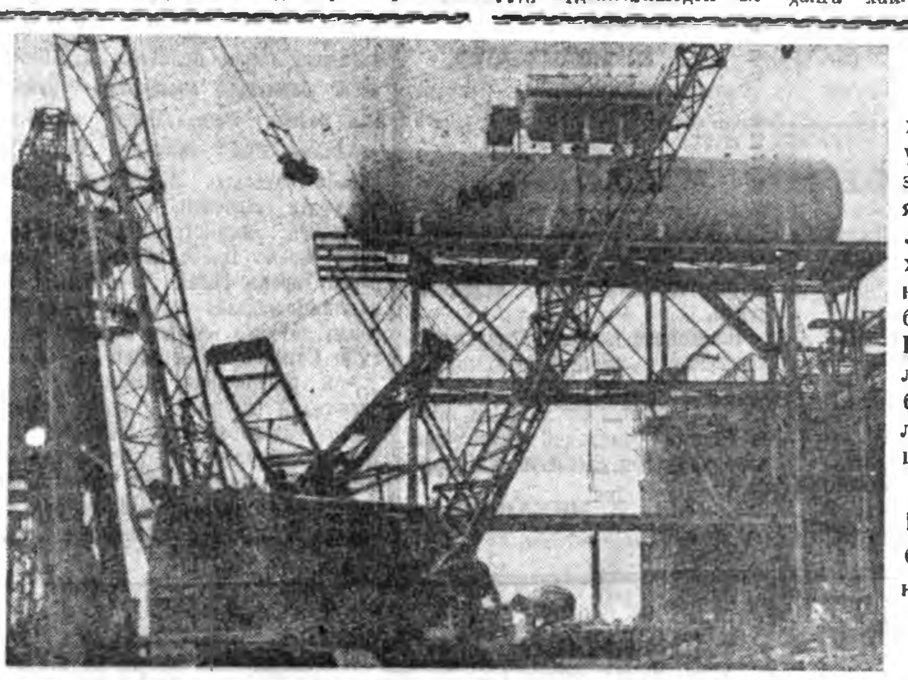
• • •

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэриин үндэһөөр, партийна организацинуудай хүтэлбэри доро республикын ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд ажал ябуулгаяа эрид эдэбхижүүлэн, юһэдэхи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө ажалшадай коллективүүдэй абаһан социалис уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха, Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бэлэдхэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ бээз гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Совет этигэн найдана.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан, 1971 оной июлиин 6.



Ороной хүдөө ажахыда химическэ үтэгжүүлгэ үгэдэг эгээл томо предприятинуудай нэгэн болохо Невинномысскэ химическэ комбинадта шэнэ цехүүд баригдажа эхилбэ. Юһэдэхи табан жэлэй эсэстэ тус комбинадай арга боломжо 2,5 дахин дээшэлхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Невинномысскэ комбинадай барилгын нэгэ участогта.

АПН-эй фото.

ШЭНЭ ЛАГЕРЬ

Юрөөгэй голдо Үрмын адаг гэжэ гоё һайхан газар бии. Үрмэ горхоной эрьедэ арбаад жэлэй саада тээ малай байра байһан юм. Юрөөгэй һургуулиин багша Ж. Н. Нимаевай хүтэлбэри доро амаралтын парк бии болгогдоһон, жэмэстэ модод һуулгагдаһан байгаа.

Эндэ хамтын хоёр байра, котельнэ, дархалалгын болон оёдолой мастерскойнууд, столово гэхэ мэтэ эмхидхэгдэһэн байна. Үхибүүдэй наадаха талмай, телевизор, кино-түхеэрэлгэ, спортын элдэб наада үнгэргэхэ талмай болон бусад түхеэрэлгэнүүд бэлдэгдэнхэй.

Иимэ түхеэрэлгэ һайнтай, сэбэр сэнгэлиг газарта зунай үедэ үхибүүдэй амарха лагерь эмхидхэгдэбэ. Механизаторнуудай, соёлшодой, Сэлэн-Дүүмын заводой хүдэлмэришэдэй, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй зуу гаран үхибүүд суглараад, шэнэ лагерьта амаржа эхилбэ.

— Үхибүүдтэмнай эндэ тон зохид, сэнгэлиг байна, һайнаар амараад, хүсэ шадал ороод тэдэнэр гэртээ бусахал байха, — гэжэ лагериин начальник А. В. Шулунов хөөрэнэ.

Л. СЛЮНКИНА.

...ЭКОНОМИКЫН ХҮГЖЭЛТЭ

Ороноймнай ой модоной 95 процент, эдлүүриин газарай 40-һөө дээшэ процент, тэрэ тоодо тариалангай 60 процент Россида тудана.

Байгаалиин элдэб баялигаар элбэг дэлбэг Россин Федерациин арадууд үнгэрһэн табан жэлдэ түлишын энергетическэ ба минеральна түүхэй эдүүдые ашаг үрэ ехэтэйгээр арадай ажахыда хэрэглэхэ талаар ехэ юумэ хэһэн байна. Баруун Сибириин нөөсэ ехэтэй нефть ба газ ашаглалгада үгтэнэ. Красноярска, Саратовска ГЭС-үүд, Конаковско ГРЭС баригдаа. Красноярска ба Братскын алюминиин заводуудта шэнэ агрегатууд ашаглагдаа, Норильска комбинат үргэдхэгдөө. Баруун Сибириин металлургическа заводой түрүүшын ээлжээнэй барилга түгэсхэгдөө.

Байгаалиин баялигуудые малтан, промышленна аргаар хэрэглэхэ комплекснууд хэды шухала байбашье, Россин Федерациин индустриальна гол шэглэл тодорхойлжо шадахагүй байна. Гол шэглэлынь гэхэдэ, арадай ажахыда техническэ дэбжэлтэ ба ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлгэ хангаха хүгжэлтэ түргэнтэй промышленностиин һалбаринууд болоно. РСФСР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгэдэ энэ гол шэглэлынь юһэдэхи табан жэлдэшье үлэхэ байна. Табан жэлэй туршада машина бүтээлгын, газова, нефтиин ба химическэ промышленность булюу түргэнөөр хүгжөөн, промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээ 44—47 процентээр дээшэлүүлхээр хараалагдана. Ороһо тариянай ургасые ехээр дээшэлүүлхэ, тариянай уһалагдадаг газартай томо районуудые байгуулха гээшэ республикын хүдөө ажахын гол зорилго мүн.

РСФСР-эй Европодохи хубиин промышленна үйлэдбэри ямар аргаар хүгжөөгдэхэб гэхэдэ, гол түлэб мүнөө ашаглагдажа байһан предприятинуудые шэнэдхэн хубилгаха ба үргэдхэхэ хэрэгтэй. Сибирь болон Алас-Дурнада шэнэ барилга үргэнөөр хэһэнэй ашаар үйлэдбэриин хүсэн ургаха зэргэтэй. Нефть абалга ба тэрэниие илгаха хүдэлмэри ехээр үргэдхэгдэхэ. Тюменскэ областиин хойто зүгтэхи газ ашаглаха хүдэлмэри түргэдхэгдэхэ, Тобольск ба Томск шадар хүсэ ехэтэй нефтехимическэ комплекснууд баригдахаар хараалагданхай. Зүүн Сибирьтэ Саянай территориально-үйлэдбэриин комплекс байгуулагдажа захалха. Тус комплексдо Саянай ГЭС, алюминиин, вагон бүтээхэ, булад, үнгэтэ металл хайлуулха заводууд, электротехническэ, хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиин предприятинууд орохо юм. Братска комплекс бүри ехээр хүгжөөгдэхэ. Усть-Илимскэ ГЭС-эй түрүүшын агрегадууд ашаглагдахаар хараалагдана.

Алас-Дурна зүгтэ үнгэтэ металл абалга, модо ба загаһа болбосоруулгын промышленность хүгжөөгдэхэ.

Украина ажалай бүхэсоюзна хубаарилда бага бэшэ һуури эзэлдэг гэбэл: орон дотор малтагдадаг шулуу нүүрһэнэй 33 процент, байгаалиин газай—30, түмэрэй рудагай—57 шахуу, шэрэмэй—48, булад ба прокадай 40, тракторай — 32, саахарай — 60, ургамалай тоһоной 36 процент энэ республикада үйлэдбэрилэгдэнэ. Наймадахи табан жэлдэ УССР-эй промышленна продукциин хэмжээн 1,5 дахин дээшэлһэн. Машина бүтээлгэ, химическэ, хүнгэн, загаһанай промышленность, электроэнергетикэ ба үнгэтэ металлурги илангаяа түргөөр хүгжөөгдөө. Хүдөө ажахынь продукци үйлэдбэрилгэ баһал дээшэлэнхэй.

Саашадаа хүдөө ажахынь ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилэгдэхэ. Жэл соо дунда зэргээр 40 миллион тонно ороһо таряа суглуулхаар, техническэ ургамалай ургаса ба мал ажалай продукци шууд дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдаа.

Белоруссиин ажахын хүгжэлтын гол шэглэл гэхэдэ, машина бүтээлгэ, химическэ, хүнгэн, эдеэ хоолой, модо болбосоруулгын ба шэлэй промышленность болоно. Үнгэрһэн табан жэлдэ промышленна продукциинь хэмжээн 1,8 дахин дээшэлһэн. Полоцкын нефть илгадаг, Гродненско азотнотукова, Гомельско суперфосфатна заводууд, Солигорскын калийна комбинадууд ашаглалгада үгтэнхэй.

Шэнэ табан жэлэй туршада машина бүтээлгын металл багаар хэрэглэдэг һалбаринууд болохо радиотехникэ, электротехникэ, прибор бүтээлгэ, химическэ ба нефтехимическэ промышленность түргөөр хүгжөөгдэхэ юм. Шиннэ комбинадай барилга дүүргэхэ, синтетическэ утаһа гаргаха Могилевско комбинадай, Полоцкын химкомбинадай үйлэдбэри үргэдхэхэ, Мозырьто нефть илгадаг завод, Барановичта автомат лининүүдые гаргаха завод, Лунинецта электродвигательнүүдэй завод бариха гэжэ түсэблэгдэнхэй.

Республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгөөр мелиоративна хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар хэгдэхэ: 1.100 мянган гектар намаг газар хатаагдаха, ашаг үрэ ехэтэй сабшалан, бэлшээри байгуулагдаха.

Казахстан томо республикануудай нэгэн. Наймадахи табан жэлэй туршада промышленна продукциинь ниитэ хэмжээн 1,5 дахинһаа үлүүгээр дээшэлһэн байха юм. Шэнээр бодхоогдоһон 450 томо предприяти ашаглалгада үгтэнхэй. Энэ үе соо баригдаһан электростанцинуудайнь хүсэн зургаан Днепрогэсэйхитэй адли. Шулуу нүүрһэ, түмэрэй руда, булад хайлуулга ба прокат гаргалгаар республикынь удельнэ хэмжээн ехээр дээшэлээ. Ороһо таряа ба мяхаар Казахстан орон дотороо түрүү һууринуудай нэгые эзэлнэ.

Шэнэ табан жэлдэ электроэнергетикэ, үнгэтэ ба хара металлурги, түлишын ба химическэ промышленность, машина бүтээлгэ түргөөр хүгжөөгдэхэ. Экибастузай нүүрһэнэй уурхай үргэдхэгдэхэ, Карагандада нүүрһэ коксолхо фабрика, Хойто ба Урда Казахстанда нефть болон газ илгаха заводууд баригдаха юм. Павлодарта тракторна завод, Целиноградта «Казахсельмаш» завод баригдаха.

Жэл соо ороһо таряа суглуулгань 24 миллион тоннодо хүрьгэгдэхэ. Мяхалиг үүлтэрэй үхэр ба хонин түргөөр үсхэбэрилэгдэхэ, мүнөө тусхай бэлшээри, сабшалан бии болгогдожо байна.

Дунда Азиин республиканууд ажахынгаа гол шэглэлээр онсо шалгардаг гээшэ. Гүрэндэ тушаагдадаг бүхы хлопогой 90 процентнь эндэ ургуулагдадаг, нарин нооһотой ба каракуль хонид олоор үсхэбэрилэгдэдэг. Гэбэшье Дунда Ази нефть, газ ба үнгэтэ металл ехээр үгэдэг хизаар болонхой. Наймадахи табан жэлдэ Узбекистанда промышленна продукци 1,3 дахин, Киргизидэ —1,7, Таджикистан ба Туркменидэ — 1,4 дахин дээшэлээ.

Узбекистан хүгжэлтын замаар ехэ алхам хээ. Шэнэ табан жэлдэ промышленна продукци үйлэдбэрилгэнь 46—49 процентээр ургаха байна. Электроэнергетикэ, үнгэтэ металлурги, химическэ ба газова, хүнгэн промышленность ехээр хүгжөөгдэхэ. Сыр-Дарьягай ГРЭС-эй түрүүшын ээлжээн, Навои хотын цементын завод, Самаркандын суперфосфатна завод, бусад предприятинууд ашаглалгада үгтэхэ. Республика хлопок ургуулгаяа 4,9 миллион тонно хүрэтэр дээшэлүүлхэ байна.

Киргизидэ хэдэн ГРЭС баригдахаар хараалагданхай, промышленна хэдэ хэдэн предприяти баригдаха. Хүдөө ажахыдань нарин нооһотой хонид олоор үсхэбэрилэгдэжэ, табан жэлэй һүүл багта эндэһээ 30 мянган тонно нооһон гүрэндэ худалдагдадаг болохо.

Таджикистанда промышленна продукциинь хэмжээн 37—40 процентээр ургаха. Электроэнергетикэ, машина бүтээлгэ түргөөр хүгжөөлгэдэ онсо анхарал табигдана. Нурекскэ ГЭС-эй түрүүшын ээлжээн ашаглагдаха. Алюминиин заводой, электрохимическэ комбинадай үйлэдбэри үргэдхэгдэхэ, Термез—Курган-Тюбе—Яван маршрудаар түмэр зам баригдаха. Хлопок ургуулга жэлэй 760 мянган тоннодо хүргэгдэхэ.

Кавказай республикануудай экономикодо шэнэ табан жэлэй туршада ехэхэн дабшалта туйлагдахаар хараалагдана. Гансахан Грузиие абажа үзэбэл, промышленна үйлэдбэриинь хэмжээн аяар 39—42 процентээр дээшэлхэ. Ингуриин хүсэ ехэтэ ГЭС, зэдэй руда шанаржуулха комбинат ашаглагдаха. Алишье республикадань виноград, бусад алим жэмэс, фрукт, сай бүри ехээр ургуулагдадаг болохо.

Молдавиин арадай ажахыда хүдөө ажахы гол һалбаринь. Эдеэ хоолой промышленность булюугаар хүгжөөгдэһэн. Орон доторнай ургуулагдадаг виноград, жэмэс, кукуруза, тамхинай горитойхон хуби эндэһээ абтадаг. Саашадаа трактор, прибор бүтээлгэ, электротехническэ промышленность хүгжөөгдэхэ.

Балтика шадарай Литовско, Латвийска, Эстониин союзна республикануудта ажахын бүхы һалбаринууд бүри ехээр хүгжөөгдэхэ юм. Хэдэн ГРЭС, ГЭС, бусад томо предприятинууд шэнээр баригдаха, хүдөө ажахыдань газар тариалангай ба мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ горитой ажал хэгдэхэ байна.

Г. ГРАНИК, экономическа эрдэмэй доктор.

С. ПЕРВУШИН, экономическа эрдэмэй кандидат.



ЛЕНИНГРАД. Шаажан гүйлгэһэн амһартануудые гаргадаг нэгэдэхи завод гушаад зүйлэй гоё һайхан амһарта бүтээжэ орон соогуураа эльгээдэг юм. Тэдэнэйнь дунда сай, кофе буулгаха, шанаха гүсэ, домбо болон бидон, кастрюлинууд, хүнэг, тааз гэхэ мэтэ олон байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зураашан Рима Голубева кружкануудта гоёолто хэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

«КАТЮША»

Фашис булимтарагшадые совет реактивна миномедуудай анха түрүүн үй дэлдэhээр 30 жэлэй ойдо

Орша гэжэ Белоруссиин город, бүри тодоор хэлэхэ болоо hаа, тэрэнэй түмэр замай узел, «Компрессор» гэжэ Москвагай завод июлиин 14-дэ 30 жэлэйнь ойн гүйсэхэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай нэгэ мэдээжэ ушаралда хабаадалсаhан байна. Тэрэ ушарал тухай дурасхаал болгон, Орша городто, Днепр мүрэнэй эрье дээрэ «Манай Совет Эхэ ороной түлөө» гэhэн дурасхаалай хүшөө бодхоогдоhон байна. Тэрэнэй тэг дундань, набтар табсан дээрэ 1941 оной түхэлэй БМ-13 табяатай байдаг.

БМ гээшэ дайшалхы машина, «13» гэhэн тоо тэрэ машинын снарядай калибр—132 миллиметр гэhэн удхатай. Тобшоор хэлэбэл, БМ-13 гээшэмнай «ЗИС-5» гэжэ ашаанай машинын шасси дээрэ тодхогдоhон реактивна миномёт байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ «Катюша» гэhэн урин дулаан, гоё нэрэ тэрээндэ үгтөө hэн. Тэрэ нэрээрэ түүхэдэ, арадай дурасхаалда ороhон байна. Эгээл эндэ. Оршада манай «Катюша» дайсаниие анха түрүүшынхээ дэлбэ сохёо hэн.

«Катюшын» сохисо бэеэрээ үзэhэн дайсад тэрээнhээ ехээр айгша hэн.

БМ-13 гэжэ миномедые олоорнь анха түрүүн гаргаhан завод мүнөө эли болонхой: тэрэмнай «Компрессор» гэжэ Москвагай завод байба. «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ «Компрессор» заводой хүдэлмэришэд тон хүсэтэ зэбсэг: реактивна миномедуудые, алдарта «Катюшануудые» бүтээн гаргадаг байгаа» гэhэн үгэнүүд предприятиин үүдэнэй хажуудахи дурасхаалай самбар дээрэ бэшээтэй.

Ракетээр буудадаг дайшалхы машинануудые бүтээхэ гэhэн захил Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ «Компрессор» заводто үгтэhэн байба. Тэрэ шэнэ зэбсэгэй али зэргын хүсэ шадалтайе мэдэхэ хүн завод дээрэ байгаагүй, теэд мэдэхэшье гэжэ хүсөөгүй, яахадааб гэхэдэ, тэрэ хэрэгэй техническэ талыень хүнүүд hонирходог бэлэй. Гэбэшье БМ-13 гэжэ миномедые үйлэдбэрилхэ гээшэ тон ехэ ажалтай, орёо хэрэг байшоо hэн. «Катюшануудта» онсо өөрэ түхэл оруулдаг рельснүүдые зохёон бүтээхэ, тодхохо гээшэнь илангаяа хүшэр хэрэг байhан юм гээд үнинэй хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд хөөрэлдэнэ.

БМ-13 гэhэн түхеэрэлгэ июлиин hүүлээр гү, али августын эхеэр анхан бүтээгдэhэн байгаа. Тэрээниие сэрэгэй зарим командирнууд харахадаа, «Энэмнай ямар артиллери гээшэб? Сэмгэшьегүй, суургашьегүй» гэжэ наада барингяар анхан хөөрэлдэдэг бэлэй. Теэд БМ-13-ые Москва шадарай нэгэ полигон дээрэ туршажа үзэбэ, тиихэдэнь реактивна hомонууд хэдэхэн секундын турша соо бүхы сагаалсануудые үгы хэжэрхёо hэн, одоошье тиихэдэ артиллеристнүүдэй hанамжа хубилжа эхилээ бэлэй.

1941 оной июлиин 14-нэй 15 час 15 минутада гитлеровецүүдые «катюшанууд» анха түрүүшынхээ буудаа hэн. Хүнэй нюдэндэ урдань харагдаагүй түхеэрэлгэнүүдэй жэрыжэ зогсоhон hөөг бургааhатай хонхор соohоо утаа уняар, тооhон гэнтэ гарашаба. Нэрьеhэн хажар абяан дуулдашаба. Сигарадал ута ракетэнүүд хойно хойноhоо hубарилдан, анхан дүлэ татуулан байтараа — сагаан мүр гаргажа, дайсанай зүг шэглэн шуумайба. Июлиин сэлмэг тунгалаг огторгойдо хара годлинууд элеэр харагдана. Оршын түмэр замай узел дээрэхи дайсанай сэрэгүүд ба техникэ тээшэ тэдэ ракетэнүүд бага зэргэ хэлбэлзэн, шууяhаар ошобо.

Час хахадай үнгэрөөд байхада, реактивна миномедууд хоёрдохёо буудахадаа, Оршица гэжэ гол дээрэхи фашис сэрэгүүдэй гарасые бута сохиhон байгаа. Хожомынь тэдэ миномедууд «гвардейскэ» гэhэн нэрэ абажа, совет сэрэгүүдэй томо томо добтолгонууд, тэрэ тоодо hүүлшын эрид шанга—Берлинэй добтолго тэдэ миномедуудые буудалгаар эхилдэг бэлэй.

Орша шадар фашис сэрэгүүдые анха буудаhан батарей 1941 ондо Улаан Армида ори ганса байгаа. Тэрэниие бүтээхэ тухай захиралтада Верховно главна командовани июлиин 28-да гараа табижа, 5 хоноhоной hүүлээр тэрэ подразделени Баруун фронт ошохоёо гараа hэн. Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ артиллериин академиин hурагша капитан И. А. Флеров Главна командованиин резервын туршалгын тусгаар энэ батарейе командалжа ошобо. Эрдэм-шэнжэлэлгын реактивна институтда зохёон бүтээгдэhэн долоон түхеэрэлгэ капитан И. А. Флеровто, тэрэнэй дайшалхы нүхэдтэ даалгагдажа үгтэhэн байгаа.

«Катюшануудай» түрүүшын батарей Рудня, Ельня шадар, Рославлиин ба Спас-Деменскын районуудта гитлеровецүүдые хяа бута сохижо ябаhан, 5-6 гектар газарта дайсанай сэрэгүүдые, техникые 10—15 секундын турша соо үгы хэхэ шадалтай шэнэ зэбсэгые хаража, урданайшье артиллеристнүүд ехээр гайхаhан, баясаhан байгаа.

Нэгэшье пушкыемнай гартаа оруулха гэжэ гитлеровецүүд ехээр оролдогшо hэн. 1941 оной октябриин 7-ной hүни hанаhандаа хүрэбэбди гэжэ тэдэнэр бодоhон байгаа, юундэб гэхэдэ, Смоленскэ областиин Богатырь гэжэ тосхоной дэргэдэ реактивна миномедуудай батарей дайсанай хүреэлгэдэ орожо, яаха аргагүй болоходоо, миномедуудаа тэhэлхэ баатай болоо hэн. Командираа, дайшалхы олон нүхэдөө алуулаад үлэhэн сэрэгшэд hүниин харанхыгаар ой модон хүдар сухарижа орохо баатай болобо.

...Түрүүшын совет ракетчигүүд бултадаа хосороо гэжэ хори гаран жэл соо тоологдодог байгаа. Гэбэшье тэдэниие сэрэгэй журналист полковник Н. Афанасьев бэдэржэ олоод, хожомынь «Түрүүшын ракетчигүүдэй баатаршалга» гэhэн ном бэшээ hэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи шатын орденоор капитан И. А. Флеровые шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ 1963 оной ноябриин 14-дэ гараа hэн.

Ара тылдэ ажаллагшадай шэн зоригой ашаар 1942 оной ноябриин эхеэр дайлалдажа байгаа армидамнай аяар 1724 дайшалхы түхеэрэлгэнүүд, дайнай дүүрэхэ дээрэ — 2993 реактивна миномет дайсаниие галаараа шаража, үгы хэжэ байба.

Манай алдарта «Катюшые» мүнөөнэй ракетнэ сэрэгүүдэй уг гарбалынь гэжэ тоолоходо болохо гү гээд стратегическэ зорюулгатай ракетнэ сэрэгүүдэй главна командалагша, Советскэ Союзай маршал Н. И. Крыловhоо ТАСС-ай корреспондент асууба. Тиихэдэнь:

— Тиимэшье гэжэ хэлэхэдэ зарим талаараа болохо. Тон шэнэ түхэлэй зэбсэгэй бии болоhые И. Флеровой батарейн түрүүшын буудалга харуулhан байна, — гээд маршал харюусаба. — Дайшалхы тон ехэ дүй дүршэлтэй, арюун заншалтай, Эхэ оронойнгоо түлөө байлдаануудта алдаршаhан частьнуудай hуури дээрэ мүнөөнэй ракетнэ частьнууд байгуулагданхай.

В. БЕЛЯЕВ.
(ТАСС).



МОСКВА. «Мосфильм» гэжэ киностудиин «Луч» гэhэн творческэ нэгэдэлдэ «Егор Булычев ба бусад» гэжэ үргэн экрантай үнгэтэ фильм буулгагдажа байна. М. Горькиин энэ зүжэгые залуу режиссер Сергей Соловьев табиhан байна.

Оператор Леонид Калашников энэ фильм буулгана. Егор Булычевой рольдо СССР-эй арадай артист Михаил Ульянов наадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: режиссер Сергей Соловьев (баруун таладань). Михаил Ульянов фильм буулгалгын үедэ.

ТАСС-ай фотохронико.

НЮТАГ НЮТАГАЙ hОНИН

ЗУНАЙ НАЙР НААДАН

ХУРАМХААН. hаяхан аймагай ажахы, предприяти, hургуулинуудай спортсменүүд түбэйнгөө стадион дээрэ сугларжа, зулгы зохид зунай hур харбаанай hайндэртэ зорюулагдаhан зугаа наада дэлгэбэ.

Аймагай энэ найр нааданда колхоз, совхозуудhаа, предприяти ба hургуулинуудhаа өөhэд өөhэдынь барилдаашадай, hур харбаашадай, волейбол наадагшадай команданууд талмай дээрэ гаража, спортын гоё hайхан наада харуулhан байна. Тиихэдэ ажахы бүхэн өөhэдын концерт наадатай ерэжэ, мүн лэ хоорондоо мурысэhэн, наада зугаа дэлгэhэн байна. Аймагай центртэ сугларагшад бүхэли үдэртөө наада зугаа элбэгтэйгээр хүхин сэнгэжэ hайндэрлөөд, үглөөдэрhөө үбhэ хуряалгадаа жэгдэрэн орохоор тараба.

Манай корр.

«АЙЛШАЛЖАЛ БАЙГЫТ...»

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой, Сэлэнгын совхозой гүүртэ болон отарануудай малшад hонирхолтой концерт хаража, яhала баярлаба. hүүлээрнь наада табигшадай дурадхалай дэбтэр соо hанамжаяа тэдэнэр бэшээ.

— «Шахтёр» гэжэ соёлой байшангай уран hайханай коллективэй наада hайхашаан харабабди. Тиихэ зуураа, концертдэ хабаадагшадта баяр баясхалан, ажалдань амжалта, ажабайдалдань hайниие хүсэбэбди. Үни болонгүй мандаа айлшалжа байгыт даа, — гэжэ тэндэнь хэлэгдэнхэй.

Гүн сэдьхэлэй оёорhоо гараhан эдэ үгэнүүдые Сэлэнгын совхозой Билюутын ба Эргэлжын малшад бэшэhэн байгаа.

Уран hайханай хүтэлбэрилэгшэ Владимир Коробенковэй ударидалга доро Олег Волков, Павел Бербер, Людмила Чебунина, Светлана Батуева, Лидия Максимова, Валерий Федотов гэгшэд хүн зоной хүхимэ, энеэмэ концерт харуулаа бшуу.

Нааданай эхилхын урда тээ Валерий Федотов сугларагшадта уласхоорондын байдал тухай хөөрэжэ үгөө. Энэнь малшадта ёhoop hонин аяб даа.

«Шахтёрой» соёлшод аймаг соогуураа табадахи үдэрөө ябана. Олон хүниие сэнгүүлнэ, hайн hайханшье үгэ дуулгана. Үшөө Юрөө болон Сэлэн-Дүүмээр тэдэнэр айлшалха зорилготой.

Л. МИХАЙЛОВА.
Сэлэнгэ.

ВОСКРЕСНИК БОЛОБО

Хориин аймагай ажахынуудай хүдэлмэришэд, түбэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад суббото, воскресениин үдэрнүүдтэ ниитын малда набшаhата тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ олоороо гараа. Хоёр үдэрэй турша соо эгээл ехэ тэжээл Анаагай совхоздо бэлэдхэгдэбэ. 500 центнерэй орондо тэндэ 800 центнер набшаhата тэжээл бэлдэгдэээ. Хүдөөгэй ажалшадта хамhалсахаяа гараhан Хориин ЛПХ-гай, хэлхеэ холбооной, сельпогой, госбанкын хүдэлмэрилэгшэд габшагайгаар хүдэлhэн байна.

Набшаhата тэжээл бэлэдхэхын хажуугаар аймагай ажахынууд үбhэ хуряалгаяа эхилбэ. Анаагай совхоздо оньhожоруулагдаhан звено Тихон Лужниковай хүтэлбэри доро түрүүлэн сабшаландаа гараба.

Г. МИХАЙЛОВ.
Хори.

Конституцидань заhабари оруулагдаба

САНТЬЯГО. (ТАСС). Зэдэй промышленностиие гүрэнэй мэдэлдэ абаха эрхэ олгоhон конституциин заhабари Чилиин национальна конгресс нэгэн дуугаар баталан абаба. Зэдые малтажа абаха, үйлэдбэрилхэ хэрэг гүрэнэй мэдэлдэ абаха гээшэ арадай нэгэдэлэй правительствын программын гол пунктнуудай нэгэниинь. Чилиин зэдэй томо томо руднигууд хариин, гол түлэб американ монополинуудай мэдэлдэ энээнэй урда тээ байба. Зэдэйнгээ запасаар, зэд малтажа абалгаараа Чили болбол дэлхэй дээрэхи түрүүшын hууринуудай нэгые эзэлдэг.

Газарай хүдэлөөнэй хойшолонгуудтай тэмсэл

САНТЬЯГО. (ТАСС). hүүлэй табин жэлэй турша соо болоhон тон хүсэтэ газарай хүдэлөөнэй хойшолонгуудые усадхаха үсэд шанга хүдэлмэри Чилиин түбэй провинцинуудта ябуулагдана. Харгы зам, хэлхеэ холбооной ба зайн гал дамжуулгын шугамууд hэргээн бодхоогдоно. Газарай хүдэлөөнhөө хохидоhон зондо бүхы ороноороо туhаламжа үзүүлнэ. Тон ехээр хохидоhон хото ба хүдөө нютагуудта эдеэ хоолой зүйл, барилгын материалнуудые ашаhан машинанууд ошоно. Врачнууд, электригүүд, барилгашад туhаламжа үзүүлхэеэ ошобод.

hэргээн бодхоолгын хүдэлмэридэ сэрэгэй частьнууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Газарай хүдэлхэдэ гэмтэhэн зондо медицинскэ туhаламжа яаралтайгаар үзүүлхэ сэрэгэй госпиталь Ильяпельдэ байгуулагдаба.

hандаргагдаhан, гэмтэhэн, айлнуудай гэрнүүдые hэргээн бодхоохо ажалда хэдэн мянган hайн дуратан газарай хүдэлөөнhөө хохидоhон районуудта Чилиин ажалшадай профсоюзна нэгэдэмэл центрэй уряагаар эльгээгдэбэ.

Индо-Пакистанай хилэ дээрэ буудалдаан дахин эхилбэ

ДЕЛИ. (ТАСС). Индо-Пакистанай хилэ дээрэ буудалдаан дахин эхилбэ. Пакистанай сэрэгүүд Баруун Бенгалиин Гхуджаданга гэжэ хилын харуулые артиллери ба миномёдоор буудахадань, Индиин талаhаа харюу үгтэбэ гэжэ Пресс Траст оф Индиа агентство мэдээсэнэ.

Булимтарhан газараа ходо эзэмдэхэ hанаатай политика

ПАРИЖ. (ТАСС). Булимтарhан араб газар дайдые бүримүhэн эзэмдэхэ гэhэн политика Израилиин засаг баригшад бэелүүлжэ байдаг. Газ хотын эзэмдэгдэhэн секторые «экономическа талаарнь хүгжөөхэ түсэб» зохёохые Израилиин компанинуудта, проектнэ институтуудта оборонын министерство дурадхаба гэжэ Франс Пресс агентство мэдээсэнэ. Тэрэнь Газай экономикые Израилиин мэдэлдэ дүүрэнээр оруулха гэhэн ябуулга болоно. ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой резолюциие Израилиин засагаархидай дүүргэхэ дурагүй байhыень тэдэнэрэй тэрэ шэнэ хэмжээн дахин харуулба. Аюулгүйн Соведэй тэрэ резолюциин ёhoop, булимтарагдаhан араб газарhаа Израилиин сэрэгүүд бүгэдөөрэн гаргагдаха ёhотой юм.

ХИЛЫН СААНАhАА

США-да политическэ террор хэгдэнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Холбоото Штадуудтахи гражданска эрхэнүүд маккартизмын бузар булай саг үедэшье мүнөөнэйхидэл адли аюулда, хашалан зоболондо ороhон байгаагүй юм гэжэ гражданска эрхэ сүлөө хамгаалха комитедэй элидхэл дотор хэлэгдэнэ.

Буруу үзэлтэй гэжэ тоологдоhон хүнүүдтэ эсэргүү политическэ террор хэhэн баримтанууд тэрэ элидхэл доторынь харуулагдана. Жэшээнь, «мэдэлhээ гараhан» хэблэлэй органуудые албан тушаалтадай муушалдаг ябадал, дайнда эсэргүү ба түрүү үзэлтэй бүхы эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй хойноhоо нюусаар адаглаха ябадал, мүн засагаархидай хүхеэн урмашуулдаг эгээн хархис бүлэгүүдэй бүри эдэбхитэй боложо байhан ушар тэрэ баримтануудай тоодо ороно.

Кентскэ университедэй студентнүүдэй дайнда эсэргүү жагсаалда хабаадагшадые национальна гвардиин[illegible] хидай буудаhан, «хара ирбисүүд» гэжэ негрнүүдэй партиин гэшүүдые полициинхидай хэhээн зобооhон ушар, хархис этэгээдүүдэй худалаар зохёоhон Анджела Дэвисэй «хэрэг», — эдэ ба бусад олон баримтанууд правительствын хараа бодолые зүб[illegible] шөөдэггүй түрүү үзэлтэй бүхы эмхинүүдые болон нюурнуудые хашаха хабшаха гэhэн кампаниин улам үргэдэжэ, хүсэтэй боложо байhаниень харуулна. Правительствын тэрэ хараа шугамай хажуугаар, мүн США-дахи элдэб хархисууд эдэбхи[illegible]жэжэ байнхай. hүүлэй үедэ ку-клукс-кланай, «Джон Берчын бүлгэмэй» фашис гэшүүд олошоржо, США-гай хэдэ хэдэн райондохи түрүү үзэлтэ эмхинүүдтэ эсэргүү террор тэдэнэр эдэбхитэй болгобо.

1,7 миллиард доллар оро сараагүйгөөр үгы болошоо

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Вашингтондо баhа дахин ехэ шууяан гарахаяа байна. 1,7 миллиард долларой «оро сараагүйгөөр үгы болошоhыень» бүридхэлэй главна управлени элирүүлбэ.

Урда Вьетнамай зониие «номгоруулха» гэжэ 1968, 1969, 1970 онуудта hомологдоhон 1.7 миллиард долларой «оро сарааень» оложо ядабабди гэжэ бюджетнэ мүнгэнэй хэр зүбөөр гаргашалагдажа байдагые конгрессэй нэрэhээ хинан шалгадаг тэрэ управлени мэдээсэбэ. «Номгоруулгын» программада хамта дээрээ гурбан жэлэй туршада 2,1 миллиард доллар hомологдоhон байба.

Пентагоной, тагнуулай түбэй управлениин бэелүүлдэг Урда Вьетнамай зониие «номгоруулха» программаар концентрационно лагериин түхэлтэй тосхонуудые бии болгожо, Вьетнамай зониие тэндэ хүсөөр байгаха гэhэн зорилго табигдана.

hүүлэй гурбан жэл соо энэ программын ёhoop хэгдэhэн гаргашые шалгахадаа, бүридхэлэй главна управлени тэрэ 2,1 миллиард долларhоо оройдоол 340 миллионой документнүүдые оложо шадаhан байба.

Неонацистнуудай суглаан

БОНН. (ТАСС). Сохом неонацист түхэлтэй Баруун Берлинэй национал-демократическа партиин «съезд» Баруун Германиин Ганновер городто болоожо байнхай.

Тэрэ съезд Баруун Берлиндэ үнгэргэхые Баруунай гурбан гүрэнэй сэрэгэй засагаархидай хорижолhонойнь hүүлээр, Баруун Берлинэй неонацистнууд тэрэ суглаагаа Ганновертэ үнгэргэхэ баатай болобо.

Баруун Германиин неонацистнуудай ударидагша, НДП-гэй түрүүлэгшэ фон Тадден «съезд дээрэ гол оратор» боложо үгэ хэлэнэ.

ОЛЬСТЕРТОХИ БАЙДАЛЫЕ ЗОРЮУТА ШАХАРДУУ БОЛГОНО

БЕЛФАСТ. (ТАСС). «Оранжистнуудай орден» гэhэн шажанай-политическэ эмхиин зуугаад мянган гэшүүд бүхы Хойто Ирландида үнгэргэгдэhэн олониитын дайшалхы марш жагсаалнуудта хабаадалсаба.

Ольстерой улад зоной католическа үсөөнхидые, мүн гражданска эрхын түлөө, хүдэлмэригүй, үгытэй ядуу ябадалда эсэргүү хүдэлөөндэ хабаадагшадые айлгахын тулада тиимэ маршнууд жэл бүри үнгэргэгдэдэг. Оранжистнуудай маршнууд шахардуу шанга байдалые бүришье доро болгодог, протестантнууд ба католигуудай эбыень бүри ехээр таhалдаг.

Оранжистнуудай маршнуудта хабаадагшадые сахин хамгаалхын тулада Англиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй 10 мянга гаран солдат Хойто Ирландиин городуудта табигдаба.

Ольстерой гол город — Белфастын хүдэлмэришэдэй hуудаг районуудые сэрэгэйхид, полициинхид бүхөөр хүреэлжэ абанхай.

Ольстертохи байдал бурьялжа байна. Июлиин 11-нэй hүни Белфастын тэг дунда хэдэн бомбо тэhэрбэ. Магазинуудай сонхо, үүдэнүүдынь биса сохигдонхой. Ольстерой ямаршье за[illegible]ха руунь ябуулагдахаар ударна отрядуудые бии болгохо захиралта Англиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командовани гаргаба. Лондондерри городой ажаhуугшад Дезмонд Витти, Симус Кьюсак гэгшэд солдадуудай тобшодо дайргадажа, хоёр үдэрэй урда тэ[illegible] алуулhан байгаа. Тиимэhээ Лондондерри город тушаа аюулгүйн тусхай хэмжээнүүд абтаба.

Гэмтэ нюурнуудые хэhээхын орондо алууршадые зүбтүүлхэ hэдэлгэ правительство гаргана гэжэ хүдөлүүлгын үедэ стормонтын гэшүүн Джеймс Келли гэгшэ мэдүүлбэ. Ольстертохи арсалдаа зүрилдөөе политическэ ба экономическа аргаар шиидхэхэ зохид hайн хэмжээ дары абаха эрилтэ тэрэ Келли табиба.



Американ эзэмдэгшэдэй урдаhаа эсэргүү шанга тэмсэл хэжэ байhан Вьетнамай арадые дэмжэhэн хүдэлөөн Данида улам үргэдэжэ байна.

Ороной олохон политическэ, профсоюзай болон ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй ородог «Вьетнам-69» гэжэ комитет нэгэ hарын турша соо Урда Вьетнамые сүлөөлэлгын Национальна фронтдо эльгээгдэхэ мүнгэ зөөри суглуулhан юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Копенгагенай үйлсэдэ эмхидхэгдэhэн выставкын дэргэдэ артист Курт Вилькен (дундань) американ хархисуудта эсэргүү дуунуудые гүйсэдхэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

hанаагаа ехээр зобоно

ТОКИО. (ТАСС). Сэрэгүүдээ улам хүсэтэй болгожо, Азидахи американ политикада бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсаха гэhэн США-гай эрилтые Япон гүрэн зүбшөөбэ гэhэн тобшолол США-гай оборонын министр М. Лэйрдын Токио ерэhэнэй дүнгүүдые гаргахадаа, япон газетэнүүд хэhэн байна. Токиодо хөөрэлдөө хэхэ зуураа, американ министр США-гай армиин болон долоодохи флодой Азида бэелүүлдэг зорилгонуудай зарим хубииень Япондо тохохоёо оролдобо гэhэн баруун оронуудай хэблэлэй мэдээсэлнүүдтэ япон газетэнүүд анхаралаа хандуулhан байна. 1980 он болотор өөрынгөө ядерна сэрэгтэй болохые М. Лэйрд Япондо дурадхаба гэжэ тэдэ мэдээсэлнүүд тодор хэлээтэй.

Японой олониитэ hанаагаа ехээр зобонгёор США-гай эдэ эрилтэнүүдтэ хандаба. Хэблэлэй мэдээсэлнүүдые хуулита засагаархид буруушааhан байба. Гэбэшье «шалтагаангүйгөөр ямаршье hураг тарадаггүй юм» гэжэ «Майнити» газетэ бэшэбэ.

ЗАhАБАРИ

Манай газетын июлиин 13-най номерой гурбадахи нюурта хэблэгдэhэн «СССР-эй летчигүүд космонавтнууд Г. Т. Добровольскиин, В. Н. Волковой, В. И. Пацаевай наhа бараhанай шалтагаан элирүүлхэ правительственна комиссиhаа» гэhэн мэдээсэлэй hүүлшын абзацай түрүүшын мэдүүлэлые иигэжэ заhан уншахые гуйнабди: «Онгосо соонь забhар гараха гэжэ тухайлагдаhан хэдэ хэдэн шалтагаанууд техническэ шалгалтаар тодоруулагдаа».

Алдуу гаргаhан корректор Н. Цыренова тушаа хэмжээн абтаа.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Ургаса харууhалгада — онсо анхарал» гэhэн түрүү бэшэг. «Тэжээл бэлэдхэлгэдэ түрүү арга хэрэглээ» гэhэн шалгалтын бригадын материал. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин материал.

Хоёрдохи хуудаhанда: Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин материалай түгэсхэл. «Хатуужалга» гэhэн В. Малютинай корреспонденци. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Гурбадахи хуудаhанда: редакцида ерэhэн бэшэгүүд. Хилын саанаhаа абтаhан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд. Номой шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: М. Мадаевай «Гол темэнь—хани нүхэсэл» гэжэ статья. Спортын hонин.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

МОСКВА ХАРУУЛНА: 14.30 — орон доторхи hонин. 14.35 — хүгжэмтэ программа. 15.20 — «Арадай тэниглэн байдалай түлөө» гэhэн телеочерк. 15.50 — «Ой тайгын хронико» гэhэн мультфильм. 16.00 — киногой аяншалгада дуратайшуулай клуб. 17.05 — СССР-эй арадуудай V спартакиада. 18.30 — орон доторхи hонин. 18.40 — «Сага о Форсайтах» гэhэн Англиин олон серитэй уран hайханай телефильмын 1, 2-дохи серинь харуулагдаха. 20.30 — Узбегэй ССР-эй габьяата артистка Эльмира Уразбаеватай уулзалга. УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 21.00 — телепанорама. 21.20 — «Факел» гэhэн залуушуулда зорюулагдаhан программа. 22.30 минутаhаа 02 час хүрэтэр Москваhаа дамжуулга.

ФУТБОЛ

ДҮРБЭН АЛХАМ УРАГШАА...

СССР-эй «А» классай футболистнуудай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг командануудай дунда ээлжээтэ, арбан зургаадахи наадан үнгэргэгдэбэ. Эндэ уулзалгаяа илалтаар түгэсхэhэн команданууд урагшаа дабшажа, түрүүшын hууринуудые эзэлжэ ябагшадай урда гараба. Ямар команданууд бэ гэхэдэ, нэн түрүүлэн Омскын «Иртыш», Владивостогой «Луч», Шэтын СКА, манай «Сэлэнгэ», Ангарскын «Старт», Южно-Сахалинскын «Сахалин» болон бусад команданууд болоно. Жэшээнь, «Иртыш» команда дүрбэдэхиhөө хоёрдохи, «Луч» юhэдэхиhөө зургаадахи, Шэтын, манай «Сэлэнгын» футболистнууд арбан нэгэ, арбан хоёрдохиhоо долоодохи, наймадахи hуури хүрэтэр урагшаа дабшаhан байха юм.

Июлиин 11-дэ командануудай хоорондо үнгэргэгдэhэн наадан иимэ тоотойгоор дүүрээ гэбэл:

«Вулкан» (П-Камчатка) — «Зауралец» (Курган) — 1:1 СКА (Хабаровск)—«Иртыш» (Омск)—0:1, «Луч» (Владивосток) — «Дзержинец» (Новосибирск) — 2:0, «Сахалин» (Ю-Сахалинск) — «Томлес» (Томск)—2:0, «Амур» (Благовещенск)—«Автомобилист» (Красноярск) — 1:1, СКА (Шэтэ) — «Аэрофлот» (Эрхүү) — 3:1, «Сэлэнгэ» (Улаан-Үдэ) — «Металлург» (Новокузнецк) — 2:0, «Старт» (Ангарск) — «Динамо» (Барнаул) — 2:0.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
1. «Томлес» Томск	16	9	4	3	19—11+ 8	31
2. «Иртыш» Омск	16	9	3	4	22—12+10	30
3. «Автомобилист» Кр.	16	9	2	5	25—16+ 9	29
4. «Спартак» Семип.	16	8	4	4	22—15+ 7	28
5. СКА Хабаровск	16	7	6	3	16—11+ 5	27
6. «Луч» Владивосток	16	5	8	3	15—11+ 4	23
7. СКА Шэтэ	16	6	4	6	16—13+ 3	22
8. «Сэлэнгэ» У-Үдэ	16	5	7	4	15—13+ 2	22
9. «Восток» У-Камен.	16	5	6	5	13— 9+ 4	21
10. «Старт» Ангарск	16	5	6	5	9— 9± 0	21
11. «Аэрофлот» Эрхүү	16	6	3	7	14—18— 4	21
12. «Дзержинец» Новос.	16	6	3	7	15—19— 4	21
13. «Динамо» Барнаул	16	5	5	6	23—23± 0	20
14. «Амур» Благовещ.	16	4	8	4	10—11— 1	20
15. «Сахалин» Ю-Сах.	16	5	5	6	12—18— 6	20
16. «Динамо» Целин.	16	5	4	7	14—19— 5	19
17. «Трактор» Павл.	16	4	6	6	15—16— 1	18
18. «Металлург» Н. К.	16	3	6	7	12—22—10	15
19. «Зауралец» Кург.	16	2	7	7	13—17— 4	13
20. «Вулкан» П. Камч.	16	0	7	9	7—24—17	7

Манай «Сэлэнгэ» команда ээлжээтэ наадаяа июлиин 15-да өөрынгөө стадион дээрэ Барнаулай «Динамо» командатай үнгэргэхэ болонхой. Наадан үдэшын 7 часhаа эхилхэ.

«Сэлэнгэ» командынгаа футболистнуудта амжалта хүсэе.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Н-02461. Заказ № 1004.